Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 22 (19.990) • 1988 йил 27 январь, чоршанба • Баҳоси 3 тийин.

БУТУНИТТИФОҚ XIX ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ШАРАФИГА

Янги қурилишлар

● Урганч шаҳри қурувчиларининг диққат-эътибори фақат планда кўрсатилган объектларга қаратилмоқда. Шунинг учун ҳам капитал қурилиш соҳасида катта ўзгариш ва олға силжиш бор.

167-трестнинг 255-механизациялашган кўчма колоннаси бинокорлари кондитер фабрикаси қурилишини барвақт тугалладилар. Фабрика йилига 2,5 минг тонна кондитер маҳсулоти ишлаб чиқариш қувватига эга. Шунингдек, галантерея буюмлари фабрикасининг қурилиши ҳам ниҳоясига етай деб қолди. Ҳозир қурувчилар пардозлаш ва жиҳозлаш ишлари билан машғул. Йирик панелли уйсозлик комбинати қурувчилари шаҳарда биринчи тўққиз қаватли 84 квартирали турар-жой биносини қўлдан чиқазишди. «Коопстроймонтаж» участкаси Киров номли кўчада қурган икки қаватли янги кафега Фарҳод номли берилди.

Шаҳарда замонавий типдаги янги босмахона қурилиши план бўйича бу йил тугалланиши керак. И. Отахонов ва М. Қурбонов бошлиқ бригадаларнинг коллективлари партия конференцияси йили ишга тушириладиган бу объект қурилишини тезкор суръатларда олиб боришяпти. Уларнинг мақсади — конференциягача асосий бинокорлик ишларини тугаллашдан иборат.

А. ЭШМАТОВ.

Графикдан ўзиб

Ворошилов район Свердлов номли колхозда ташкил этилган ҳосилдорлик отряди аъзолари Э. Мамбетов, М. Ғаффоров ва Ю. Аҳадов маҳаллий ўғит тайёрлашда юксак суръатларга эришдилар. Улар фермадан далаларга ўғит ташиш нормасини икки ҳисса ошириб бажармоқдалар.

Бу хўжаликда чек ҳисоб-китоб системаси жорий этилиши сабабли меҳнатга астойдил муносабатда бўлинаётганлигининг ёрқин мисолидир. Шўр ювиш ишлари ҳам графикдан ўзиб бажарилмоқда. Ҳозирнинг ўзида мўлжаллланган 600 гектар ўрнига 800 гектар ернинг шўри ювилди.

Шу кунларда бутун районда иш қизғин: далаларга маҳаллий ўғит чиқарилмоқда, ерларнинг шўри ювилмоқда. Куйбишев номли колхозда, «Социализм», «Гулистон», «Шўрўзак» совхозларида ихтисослашган тарнспорт отрядлари аниқ-пухта ишламоқда.

(ЎзТАГ).

Цех коллективининг қарори

● Хўжаобод тикувчилик фабрикасининг 5-цехи чеварлари биринчи квартал топшириғини бажарганликлари ҳақида рапорт бердилар. Цехда қатъий интизом, ишчанлик руҳи ҳукмрон. Эъзозхон Абдуҳакимова, Маъмура Мирзакаримоваларнинг иш календарида 1988 йилнинг апрель ойи якунланди. Шакар Абдураимова, Ойша Қорабоева, Аширхон Иминовалар ҳам пешқадамлардан қолишмасликка интилишмоқда.

Цех коллективи партия конференцияси йили планини 15 декабргача уддалашга қарор қилди.

Ч. МУСАЕВ.
Андижон области

• ГАЗЕТХОН СЎЗ СЎРАЙДИ

ЕТИЛГАН МАСАЛАЛАР ҲАҚИДА ЎЙЛАР

ИЖОДИЙ ИЗЛАНИШ КЕРАК

Қайта қуришнинг иккинчи босқичини тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашга кўчишдан бошладик. Кишиларни хўжалик юритишнинг янгича механизми билан чуқур таништириш учун энг аввало иқтисодий ўқув яхши йўлга қўйилди. Ишлаб чиқаришдаги техника-механизмлар қатъий кўрикдан ўтказилиб, уларнинг тўхтовсиз ишлашини таъминловчи тадбирлар кўрилди.

Аммо таъминот соҳаси ҳали ҳам муаммолигича қоляпти. Хом ашё етишмаслиги меҳнат коллективининг бутун интилишларини пучга чиқармоқда. Худди ана шу сабабли ўтган йилнинг 14-16 декабрь кунлари йиғув цехида ишни тўхтатиб, кишиларга жавоб бериб юборишга, хом ашё келтирилганидан кейин эса аксинча қонуний дам олиш кунларидан воз кечишга тўғри келди.

Бундай ҳодисалар фабрикамизда тез-тез содир бўлиб туради. Сабаби — Свердловск область Верхняя Синячихинская районидаги фанер ишлаб чиқариш комбинати шартнома мажбуриятига риоя қилмаяпти. Ўтган йили бу комбинат корхонмизга белгиланганидан қарийб 600 тонна маҳсулотни кам етказиб берди. Планни бажариш учун республикамиз турдош корхоналаридан 450 тонна хом ашёни ташиб келтиришга мажбур бўлдик. Оқибатда 15 минг сўмлик кўзда тутилмаган харажатлар қилишга тўғри келди.

Янгичасига ишлаш шароитида бундай воқеалар коллектив ишлаб топган маблағларнинг асосий қисмини кўкка совуриб юбориши ҳеч гап эмас. Республика Мебелсозлик саноати министрлиги бу соҳада ишни яхшилашнинг шошилинч чораларини кўриши керак. Чунки ана шу комбинат бу йил ҳам хом ашёнинг ярмини бизга етказиб бериши лозим.

Қайта қуришга халақит бераётган яна бир муҳим камчилик —партия комитетларининг бошланғич ташкилотлар билан алоқаси заифлигида. Партия аппаратининг айрим ходимлари меҳнат коллективларида камдан кам бўлишади, ишчиларнинг фикр-мулоҳазаларини тинглашмайди. Масалан, Бухоро шаҳар партия комитетининг инструктори В. Иванов партия ташкилотимизга кураторлик қилганида аппарат қоғозбозликдан амалий ишга ўтганини ҳис қилган эдик. Уни область партия комитетига ишга олишганидан кейин яна яккаланиб қолдик. Янги инструктор секретарларни кабинетида қабул қилишни ёқтиради. Партия ташкилоти секретарлигини жамоатчилик асосида бажарадиган секретарлар учун ишлаб чиқаришдаги асосий вазифани қолдириб, ҳар куни шаҳар партия комитетига қатнаш анча қийин. Ана шу сабабли партия комитети инструкторлари бошланғич ташкилотлари ҳузурига келиб доимий мулоқотда бўлсалар ишга фақат фойда келтирган бўларди.

Умуман, шаҳардаги саноат корхоналарининг коммунистлари кам сонли бўлган партия ташкилотлари секретарлари қайта қуришнинг дастлабки тажрибаларини умумлаштириш, иккинчи босқичдаги вазифаларни конкрет шакллантиришда кўп қийинчиликларга дуч келаётганликлари сир эмас. Жумладан, бошланғич партия ташкилотлари ўртасидаги алоқаларни мустаҳкамлаш, айниқса зарур.

Мен трикотаж фабрикаси ва область агросаноат комитети ремонт заводи партия ташкилотларининг секретарлари М. Иброҳимова ва Ш. Шарипов билан иложи борича тез-тез учрашиб, ўзаро тажриба алмашиб туришга ҳаракат қиляпман. Нега энди шундай учрашувларни шаҳар миқёсида мунтазам ташкил этиш мумкин эмас?

А. ҒУЛОМОВ,
Бухоро мебелсозлик фабрикаси йиғув цехининг бригада бошлиғи, корхона бошланғич партия ташкилотининг секретари.

ҲАҚИҚАТ ОВОЗИ

Адабиётнинг вазифасини мен одамлар онгига ва руҳида бадиий сўз воситасида таъсир этиб, уларни эътиқодли, гўзал фазилатли қилиб тарбиялашдан иборат, деб тушунаман. Хоҳ наср бўлсин, хоҳ назм эзгу мақсадга хизмат қилсин. Демоқчиманки дунёни обод ва кўркам қилишга, чинакам инсонни улуғлашга, уни маънавий покликка тарғиб қиладиган, кишини тушкунлик ва умидсизликка эмас, активликка, парвозга отлантирадиган, табиат ва жамият бойликларини қадрлашга ўргатадиган бадиий ғоявий бақувват асарлар кўпроқ яратилишини истардим. Адабиётда қайта қуриш деб шуни айтса бўлади!

Мен оддий пахтакорман. Халқимизнинг фидойилиги, одамийлик фазилатлари ўзбек пахтакори образида ҳам мужассам. Ўзбек пахтасининг йўли кенг, оппоқ. Пахтакор шуҳрати асло сўнмайди. Пировард сўзим шуки, адабиёт оқни оқ, қорани қора деб очиқ айтсин, социалистик қишлоқнинг бугунги ҳаёти ўзбек пахтакорининг мусаффо қалби ёзувчиларимиз ижодида ўзининг эркин ифодасини топсин.

Раҳимбой БОБОЖОНОВ,
Урганч районидаги Охунбобоев номли колхозининг бригада бошлиғи, СССР Давлат мукофоти лауреати.

КИМНИНГ ИШИ?

Мамлакатимизда қайта қуриш ва жадаллаштириш ишлари авж олган, инсон омилига алоҳида эътибор берилаётган айни пайтда мактаб ислоҳотини амалга ошириш ва қишлоқ хўжалик ишлари, жумладан, пилла қурти боқиш кимнинг вазифаси эканлигини англолмаяпмиз. Боиси, Қамаши район «Партия XXII съезди» колхозида пилла қурти боқиш ишига ўқитувчи ва шифокорларни ҳам жалб этишади.

Ўзим шу райондаги 64-мактабда директорлик қиламан. Пилла қурти боқишга эса камида бир ой вақт кетади. Шу бир ой асосий вазифамни бажармасликка ҳаққим йўқ-ку, ахир? Қолаверса, пилла қурти боқишга шароитим ҳам, имкониятим ҳам йўқ.

Гоҳо колхоз бригадирларидан: «Шу ерда яшаб, сувини ичганингдан кейин, пилласини ҳам боқасан-да», — деган кинояли гапларини эшитамиз. Қаерда яшашидан қатъи назар ҳар ким ўз вазифасини бажариши лозим эмасми?

Х. АБДУРАҲМОНОВ,
Қашқадарё области.

ФАРЗАНДЛАРИМИЗ УЧУН

Мактаб ислоҳоти фарзандларимизнинг пухта билим эгаллашлари учун ҳали талай муаммоларни ҳал этиш кераклигини тақозо этмоқда. Жумладан, ўқувчиларни ўқув қуроллари ва анжомлари билан мунтазам таъминлаш ишини йўлга қўйиш керак. Шу боис, биз бир гуруҳ ишчи-хизматчилар бир таклифни ўртага ташламоқчи эдик. Мактаб буфетларида турли хил емишли ширинликлар билан савдо қилиб қолмасдан ўқувчилар учун керакли бўлган дафтар, ручкалар, спорт формалари ҳам сотилса, мақсадга мувофиқ бўлар эди.

ЗАРЛИКОВ, МАТМУРОТОВ, ЭГАМБЕРДИЕВА, БОЛТАЕВА, ҲАЙИТБОЕВА, ҲОШИМОВА,
Хоразм область, Ҳазорасп район, Ленин номли совхоз ишчи-хизматчилари.

ТОКАЙГАЧА...

Қашқадарё область Яккабоғ районидаги Ҳисортоғ этакларидан оқиб келадиган Қизилдарё сувидан туб аҳоли қадим-қадимдан буён фойдаланиб келади. Айниқса, ёзнинг иссиқ дамларида бу сувнинг чанқовбосдилигидан танангиз яйрайди. Ундан Қарши, Қамаши, Чироқчи аҳолиси ичиш учун фойдаланади. Яккабоғдаги минг-минг гектарлаб боғ-роғ, узумзор, мевазор, пахтазорлар шу сувдан баҳраманд бўлади. Бироқ кейинги йилларда Қизилдарё сувининг тозалигини сақлашга мутлақо эътибор берилмай қўйилди.

Яккабоғда ободончилик, тозалик ишларини назорат қилиши лозим бўлган мутасадди ўртоқлар ҳанузгача бу ишлар билан шуғулланмаётирлар. Қизилдарёнинг икки тоғ оралиғида оқиб келаётган жойини кўрсангиз, сувда юзингиз кўринади. Лекин совхоз чегарасига келиб сув ифлослана бошлайди. Дарё бўйларига ҳар хил чиқиндилар ташланади. Икки ферма Қизилдарё бўйига жойлашган бўлиб, улардан чиққан ахлатлар ҳам дарёга тушади.

Ҳатто айрим жойларда дарё атрофида одамлар кир гиламларни ювaётганини ҳам кўриш мумкин. Шахсий машиналар ҳам шу ерда ювилади. Яккабоғ қишлоғи ичидаги ҳаммомдан чиқадиган чиқиндини айтмаса ҳам бўлади. Қизиғи шундаки, буларга ҳеч ким лом-мим демайди.

Яккабоғ ичидаги Бобошоди, Шаршара каби сойларда чиқиндилар тўлиб-тошиб кетган. Кучлироқ ёғингарчилик бўлса, бу сойлардан сел келиб, чиқиндилар дарёга қўшилади. Яккабоғ қишлоғи марказидаги ошхона, чойхона, магазинлар атрофи ифлос чиқиндилар билан тўлиб ётади. Бу ерда юқумли касалликларнинг тарқалишига «имконият» яратиб берилмоқда .Шундай аҳвол токайгача давом этади?

Ш. МАҲМУДОВ,

БОЛАЛАР БЎЛИМИ ЎГАЙМИ?

Республикамизда энг йирик даволаш маркази — Тошкент давлат медицина институтининг 1-клиник шифохонасида оғиз, бурун ва қулоқни даволайдиган алоҳида бўлим бор. Болалар бўлимида микрохирургик йўл билан даволанадиган катта ёшдагилар ҳам муолажа олишади. Бу ерда замонавий фан ютуқлари асосида беморларга тиббий ёрдам берилаётгани қувонарли хол, албатта. Профессор А. Мўминов, доцент К. Жабборов, ординатор-врачлар Б. Полвонов, Ш. Хўжамовларнинг ўз бурчига садоқати, ширинсухан муомаласи туфайли дарддан фориғ бўлган беморлар кўп. Масаланинг бу томони яхши, албатта.

Бироқ қайта қуриш даври талаби нуқтаи назаридан ёндашадиган бўлсак, бўлимдаги маданий-маиший шароитлар кишини ранжитади. Беморлар учун ажратилган ошхонада тўртта стол бор, холос. Мавжуд стулларнинг эса оёғи синиқ. Болалар ўтириб, ота-оналарнинг тик туриб овқатланиши ҳеч кимни ажаблантирмайди ҳам. Кичкинтойлар учун бу ерда ўйинчоқлар етишмайди. Кўп ҳолларда ўйинчоқлар хонаси берк бўлади. Учинчи қаватдаги рангли телевизор гўё кўргазмага қўйилгандек, ундан фойдаланиб ҳам бўлмайди.

Айрим палаталарда иссиқ сув бўлса, совуқ сув йўқ ёки аксинча. Водопровод жўмракларининг мурвати йўқлигидан беморлар бошқа хоналарга кириб ювинишади. Каравотдаги матрасларнинг баъзилари жуда эски.

Клиниканинг бошқа шифохоналари коридорларида, фойеларида чўғдек гиламлар, ранг-баранг палослар, дивану креслоларни кўриб, қувонади киши. Лекин ҳамма яхши нарсалар болаларга аталиши лозим бўлган мазкур бўлимда шароит бошқача.

Яна бир муаммо. Бу даргоҳга республикамиз турли шаҳар ва қишлоқларидан беморлар келишади, даволанишади. Улар операция олдидан ва ундан кейин ўз оилаларини хабардор қилиш учун телефондан фойдаланмоқчи бўлишади. Тўғри, кўз касалхонаси жойлашган бинода автомат телефон ўрнатилган. Кишилар ҳожатини чиқариш — пулларни майдалаб бериш учун бир штат ҳам ажратилган.

Минг афсуски, республикамиздаги кўпгина оилаларда телефон бўлса-да, ҳали кодга эга бўлмаган жойлар бор. Шу боис кўпчиликнинг истагини инобатга олиб, санаторийлардагидек буюртма столи ташкил этилса, пул майдаловчи алоқачи ходим билан алмаштирилса кўнгилдагидек бўларди.

Т. МИРЗААҲМЕДОВ,
меҳнат ветерани.

БЕШ ЙИЛЛИК ВАХТАСИДА

ҲАМКАСБЛАРИГА НАМУНА

Тошкентдаги иккинчи автомобиль комбинатининг илғор шофери Рустам Тўраев шу кунларда август ойи ҳисобига меҳнат қилмоқда. Моҳир шофер ўн иккинчи беш йилликнинг дастлабки икки йилида ҳам баракали меҳнат қилиб, алоҳида ўрнак кўрсатган эди. Бу билан у автокомбинатдаги кўпчилик транспортчиларга намуна бўлди. Коллективда ўтказилган аттестацияда коммунист Р. Тўраев яхши баҳо олди. Унинг номига ёзилган характеристикада унинг давр билан ҳамоҳанг қадам ташлаётганлиги алоҳида таъкидлаб ўтилган.

Суратда: (чапдан ўнгга) сменадан сўнг илғор шофёрлардан В. Дьяченко, У. Собиров, Р. Тўраев ва М. Шерматовлар қизғин суҳбатда.

А. Горокрик фотоси (ЎзТАГ).

СССР Олий Совети Президиумида

СССР Олий Совети Президиумида СССР билан АҚШ ўртасида ўзларининг ўртача олислик ва камроқ олислик ракеталарини тугатиш тўғрисида 1987 йил 8 декабрда Вашингтонда олий даражада ўтказилган учрашув вақтида имзоланган Шартномани ратификация қилиш тўғрисидаги масала муҳокама қилина бошланди.

СССР Конституциясига мувофиқ, халқаро шартномаларни ратификация қилиш СССР Олий Советининг Президиуми зиммасига юклатилган. Президиум СССР Министрлар Совети ратификация қилиш учун тақдим этган СССРнинг халқаро шартномаларини муҳокама қилиб, тегишли қарорлар чиқаради. Энг муҳим ҳолатларда СССР Олий Совети Президиумининг топшириғига биноан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг ташқи ишлар комиссиялари ратификация қилиш учун тақдим этилган СССРнинг халқаро шартонмаларини дастлабки тартибда кўриб чиқиб, тегишли хулосалар берадилар.

СССР билан АҚШ ўртасида ўзларининг ўртача олислик ва камроқ олислик ракеталарини тугатиш тўғрисидаги Шартнома СССР Министрлар Совети томонидан ратификация қилиш учун тақдим этилганлиги муносабати билан СССР Олий Совети Президиуми 1988 йил 25 январда қарор қабул қилди.

Қарорда қайд этилишича, Совет Иттифоқи, социалистик мамлакатларнинг саботли куч-ғайратлари туфайли, бошқа тинчликсевар кучларнинг актив мадади билан СССР ва АҚШ раҳбарлари ўртасидаги интенсив мулоқот, шу жумладан, олий даражадаги учта Совет — Америка учрашуви ҳамда қизғин дипломатик музокаралар натижасида инсоният эндиликда ядро уруши хавфининг кучайиши билан планетамизни қуролсизлантириш ўртасидаги чегарага етиб келди.

1987 йил 8 декабрь куни КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ М. С. Горбачев билан АҚШ Президенти Р. Рейган имзолаган СССР билан АҚШ ўртасида ўзларининг ўртача олислик ва камроқ олислик ракеталарини тугатиш тўғридаги Шартнома ядро қуролсиз дунёни барпо этишни амалий равишда бошлаб бермоғи лозим. Дунёда биринчи марта СССР билан АҚШнинг ракета-ядро қуроллари икки туркумини қатъий контрол чоралари шарти билан реал равишда йўқ қилиб ташлаш барча халқларнинг манфаатларига мос бўлиб тушади, жаҳон миқёсидаги хавфсизлик даражасини оширади.

СССР Олий Совети Президиуми, деб таъкидланади қарорда, қуролсизланиш йўлидаги мана шу ва кейинги амалий қадамларни кутиб турган жаҳон аҳли олдидаги юксак масъулиятни англашга асосланиб, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Америка Қўшма Штатлари ўртасида ўзларининг ўртача олислик ва камроқ олислик ракеталарини тугатиш тўғрисида имзоланган ва СССР Министрлар Совети томонидан ратификация қилиш учун тақдим этилган Шартномани зўр диққат-эътибор билан кўриб чиқади.

СССР Олий Совети Президиуми СССР Министрлар Совети ратификация қилиш учун тақдим этган Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Америка Қўшма Штатлари ўртасидаги ўз ўртача олислик ва камроқ олислик ракеталарини тугатиш тўғрисида 1987 йил 8 декабрь куни Вашингтонда имзоланган Шартномани СССР Олий Советининг Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети ташқи ишлар комиссияларига Шартноманинг барча жиҳатларини ва унга тааллуқли ҳужжатларни мазкур Шартнома хусусида билдирилган нуқтаи назарларни, шу жумладан, экспертларнинг мулоҳазаларини, совет жамоатчилигининг фикрларини эътиборга олиб, дастлабки тарзда кўриб чиқиш ва тегишли хулоса тайёрлаш учун топширишга қарор қилди.

Шундан кейин СССР Олий Совети Президиуми комиссияларнинг хулосаларини эътиборга олиб, Шартномани ратификация қилиш тўғрисидаги масалани ўз мажлисида кўриб чиқади, бу мажлиснинг қачон ўтказилиши қўшимча равишда белгиланади.

РЕСПУБЛИКА ПРОКУРАТУРА ОРГАНЛАРИ ХОДИМЛАРИ КЕНГАШИ

Республика прокуратура органлари ходимларининг 26 январь куни Тошкентда бўлиб ўтган кенгашида қайта қуришнинг ҳозирги босқичида Ўзбекистон прокуратура органларининг бу йилги иш якунлари ва вазифалари кўриб чиқилди. Кенгаш қатнашчилари Ўзбекистон ССР прокурори Д. А. Усатовнинг докладини тингладилар ва уни муҳокама қилдилар.

Йиғилганлар ҳузурида СССР Бош прокурори А. М. Рекунков сўзга чиқди.

Республика прокурор системаси фаолиятини тубдан қайта қуриш, социалистик қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, совет граждандарининг ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳимоя қилиш, давлат интизомига риоя этиш таъсирини кучайтириш, хўжалик муносабатларида давлат корхонаси ҳақидаги қонунларни бажаришда прокурор назорати ролини оширишга қаратилган қарор қабул қилинди.

Кенгаш ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. П. Анишчев, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. П. Романовский, Ўзбекистон ССР Давлат хавфсизлиги комитетининг раиси В. А. Головин, Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитетининг раиси В. А. Хайдуров, республика маъмурий органларининг раҳбарлари иштирок этдилар.

Кенгаш иши ҳақидаги батафсил ҳисобот газетанинг навбатдаги сонида берилади.

(ЎзТАГ).

УЙ-ЖОЙ ПРОГРАММАСИНИ БАЖАРИШГА НИМАЛАР ХАЛАҚИТ БЕРЯПТИ?

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ УЙ-ЖОЙ-КОММУНАЛ ХЎЖАЛИГИ ДОИМИЙ КОМИССИЯСИ МАЖЛИСИДАН

Республика Олий Совети Уй-жой-коммунал хўжалиги доимий комиссиясининг 26 январда бўлиб ўтган мажлисида халқ депутатлари Бекобод шаҳар Советининг уй-жой қурилиши программасини ва Ўзбекистон ССР Уй-жой қонунлари талабларини амалга ошириш борасидаги фаолияти муҳокама қилинди.

Депутатлар Н. П. Мамедова, К. Т. Тоиров, Э. А. Ризаев, Т. Ф. Марченко, Д. А. Аҳроров, В. М. Алимов, С. Т. Асқарова, Б. М. Норқулова, Р. С. Матупаев, А. Г. Руденконинг нутқларида Бекобод шаҳар Совети ижроия комитети уй-жой проблемасини ҳал этиш юзасидан муайян иш қилаётганлиги уқтирилди. Шу беш йилликнинг икки йили ичида 50 минг квадрат метрдан ортиқ уй-жой фойдаланишга топширилди, мингга яқин оиланинг уй-жой шароитлари яхшиланди. 1170 ўқувчига мўлжалланган мактаб, иккита болалар боғчаси, ошхона, бошқа социал объектлар ҳам қурилди. Уй-жой кварталлари ва Сирдарё соҳили ободонлаштирилмоқда.

Шу билан бирга сўзга чиққан кишилар шаҳар аҳолисининг уй-жой ва социал-маиший муассасалар билан таъминланиши белгиланган нормативлардан ҳали ҳам орқада қолмоқда, деб уқтирдилар. Шаҳар Совети ижроия комитети, корхоналар ва ташкилотларнинг хўжалик раҳбарлари уй-жой қурилишини жадаллаштириш учун кўраётган чора-тадбирлар замонавий талабларга жавоб бермайди. Уй-жой қурилиши программаси уй-жой қурилиши кўламларини кенгайтиришга етарли даражада йўналтирилмаган, уй-жойларнинг асосий қисмини давлат капитал маблағлари ҳисобига бунёд этиш режалаштирилган, бу мақсадлар учун корхоналар ва ташкилотларнинг маблағлари кам жалб этилмоқда. Бекобод шаҳар ижроия комитети шаҳарда уй-жой қурилиши планларининг бажарилишини таъминламаяпти. Қурилиб битказилмаган ишлар ҳажми икки йил ичида 2,2 миллион сўмликдан ошиб кетди. Қурилиш майдонларида меҳнатни ташкил қилиш ёмон аҳволда, темир-бетон конструкциялари ва материалларнинг бир маромда етказиб берилиши таъминланмаган. Қурилишларда малакали кадрлар етишмайди.

Шаҳар ижроия комитети раҳбарларининг, бошқа мансабдор шахсларнинг расмиятчилиги, принципсиз муносабатлари сабабли уй-жойларни ва бошқа объектларни фойдаланишга қабул қилишда катта камчиликларга йўл қўйиляпти. Бажарилган ишларнинг сифати паст. Шаҳар Совети, унинг

(Давоми иккинчи бетда).

Ўзбекистон ССР Министрлар Советида

23 январь куни Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг мажлиси бўлиб ўтди. Мажлисда республиканинг иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1987 йилги Давлат плани ҳамда Давлат бюджетининг ва шу беш йилликнинг икки йилига белгиланган топшириқларнинг бажарилиш якунлари кўриб чиқилди, шунингдек, 1988 йилда халқ хўжалик комплекси фаолиятини яхшилаш соҳасидаги вазифалар белгиланди. Шу нарса қайд этиб ўтилдики, партия XXVII съездининг, КПСС Марказий Комитети шундан кейинги Пленумларининг экономикага раҳбарликни қайта қуриш ҳамда социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш тўғрисидаги қарорларини бажариш юзасидан Ўзбекистон ССРда амалга оширилаётган ишлар халқ хўжалиги тармоқларида муайян ижобий силжишларни таъминлади. 1986 йилга нисбатан ялпи ижтимоий маҳсулот ҳамда миллий даромад кўпайди, саноат ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш, социал-маданий объектларни ишга тушириш планлари бажарилди, дон маҳсулотлари, сабзавот, чорвачилик маҳсулотларининг айрим турларини харид қилиш кўпайди.

Шу билан бирга, мажлисда 1987 йилнинг якунлари республика халқ хўжалигида турғунлик ҳолатлари сақланиб қолаётганлигидан далолат бераётганлиги қайд этиб ўтилди. Ижтимоий ишлаб чиқаришнинг ўсиши асосан тараққиётнинг экстенсив омиллари ишга туширилишига таянади. Вужудга келтирилган ишлаб чиқариш ҳамда илмий-техника потенциалидан, аграр секторнинг имкониятларидан етарлича самара билан фойдаланилмаяпти. Иқтисодий ривожланиш суръатлари ўн иккинчи беш йилликнинг план топшириқларига нисбатан секинлашди. Саноатда ўсиш суръатлари 1986 йилда эришилган даражага нисбатан 3,6 процент.

(Давоми иккинчи бетда).

Ўзбекистон ССР Министрлар Советида

(Давоми. Боши биринчи бетда).

меҳнат унумдорлиги эса 3 процент пасайди, маҳсулот етказиб бериш юзасидан мажбуриятларни ҳам ҳисобга олганда маҳсулотни реализация қилиш топшириқлари 97,7 процент бажарилди, холос. Машинасозлик, металлургия, химия-ўрмон ва ёқилғи-энергетика комплексларининг, Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлигининг (ўртоқ Таймазов), Ўзбекистон ССР Мебель ва ёғочсозлик саноати министрлигининг (ўртоқ Қурбонов), Ўзбекистон ССР Бинокорлик материаллари саноати министрлигининг (ўртоқ Исаев) бир қанча корхоналарида, айниқса, нохуш тенденция вужудга келди. Ана шу корхоналарда ишнинг сезиларли даражада яхшиланишига эришилмади, бир қанча кўрсаткичлар юзасидан эса ҳатто ишлар ёмонлаштириб юборилди. Ўтган йили мазкур министрликлар бўйича, яъни Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги бўйича истеъмолчиларга етказиб берилмай қолган маҳсулот ҳажми 1,8 баравар, Мебель ва ёғочсозлик саноати министрлиги бўйича — 1,7 ва Бинокорлик материаллари саноати министрлиги бўйича 1,3 баравар кўпайди. Моддий ишлаб чиқариш соҳасида, айниқса, Андижон, Бухоро, Тошкент областлари ва Тошкент шаҳрида мавжуд қувватларни ишлатишда ҳамон паст даража сақланиб қолмоқда. 26 та министрлик ва идора, шу жумладан, Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети, республика Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги, «Главсредазирсовхозстрой», «Средазуголь» ишлаб чиқариш бирлашмаси фан ва техникани ривожлантириш юзасидан белгиланган топшириқларни уддаламадилар.

Республика агросаноат комплексидаги ишларнинг аҳволи мураккаблигича қолмоқда. Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети (Қурбонов, Антонов, Исканов, Қосимхўжаев ўртоқлар) ва шу комитет маҳаллий органларининг раҳбарлари йилнинг асосий техникавий-иқтисодий ва молиявий кўрсаткичлари бажарилишини таъминламадилар. Пахтанинг ўзидангина 862 минг тонна кам ҳосил йиғиштириб олинди, шоли, маккажўхори, картошка, мева ва резавор мева, узум, полиз маҳсулотлари ва қоқиларни давлат йўли билан харид қилишнинг планлаштирилган ҳажмларига эришилмади. Қарийб барча областлар давлат секторида гўшт харид қилиш планини барбод этдилар. Натижада аҳоли, айниқса, Тошкент шаҳри аҳолиси гўшт маҳсулотлари билан етарли даражада таъминлаб турилмади. Қишлоқ хўжалик экинларини жойлаштиришда тартиб-қоидаларни қўпол равишда бузиш ҳамда чигитни ҳисоб-китобдан яшириб, пландан ташқари экиш каби фактлар яна аниқланди.

Капитал қурилишдаги ишларнинг аҳволи кескинлигича қолмоқда. Беш йилликнинг икки йили мобайнида 1,2 миллиард сўмлик асосий фондлар ишга туширилмади, 0,6 миллиард сўмлик капитал маблағ ўзлаштирилмай қолди, ишга туширилиши планлаштирилган 224 та объектнинг фақат учдан бир қисми фойдаланишга топширилди. Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги (ўртоқ Мананников), Ўзбекистон ССР Сув хўжалиги қурилиши давлат комитети (ўртоқ Боймиров), Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги (ўртоқ Сапаев), Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети (Набиев, Ҳамидов ўртоқлар) бўлинмаларининг ишида уларнинг раҳбарлари бир неча марта ваъдалар беришганига қарамай, бутун қурилиш жараёнини қайта қуришда сезиларли ўзгаришлар бўлмади. Юк автомобиллари паркидан фойдаланиш ёмонлашди, Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти министрлиги системасида шундай автомобилларнинг юксиз қатнови кўпайди. Натижада юк ташиш плани атиги 94,1 процент бажарилди.

Ўтган йили халқ истеъмоли молларини планга қўшимча равишда ишлаб чиқариш юзасидан белгиланган топшириқни тўла ҳажмда бажариш таъминланмади. 163 та бирлашма ва корхона, шу жумладан «Узбитхим» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Ўзбекистон металлургия заводи ва бошқалар шундай молларни ишлаб чиқариш планини барбод этдилар. Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети, Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги, республика Дон маҳсулотлари министрлиги, Тошкент заргарлик заводи аҳолига керакли моллар ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун қўшимча имкониятларни қидириб топиш ўрнига, ўтган йил планларни камайтириш мақсадида уларга тузатишлар киритилишига йўл қўйдилар. Кўпгина корхоналар ҳамон сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқарилишига йўл қўймоқдалар, 587 та корхонада стандарт талаблари бузилганлиги аниқландики, натижада бу корхоналарда 8,9 миллион сўмлик товар реализация плани бажарилишидан чиқариб ташланди.

Ўзбекистон ССР Савдо министрлиги, республика Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министрлиги (ўртоқ Бугров), Ўзбекбирлашув (ўртоқ Маҳмудов), савдо тармоқларига эга бўлган ва аҳолига хизмат қилувчи бошқа министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари планлаштириш ҳамда иқтисодий рағбатлантиришнинг янги шароитларда ўзларига қарашли корхона ва ташкилотлардаги ишни тубдан қайта қуриш юзасидан узил-кесил чораларни кўрмадилар. Ана шуларнинг ҳаммаси чакана товар обороти ва тўловли хизматлар плани бажарилиши муттасил барбод этилишига, аҳолининг пул даромадлари билан харажатларини номутаносиб бўлиб қолишига, пландан ташқари қоғоз пуллар чиқарилишига сабаб бўлди.

Министрликлар ва идораларнинг, халқ депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетларининг иш услуби ва методлари секинлик билан қайта қурилаётганлиги республика халқ хўжалигида вужудга келган ишлар аҳволининг бош сабабларидан биридир. Айрим раҳбарлар қайта қуриш стратегиясини рўёбга чиқариш, республика бутун халқ хўжалик комплексини жўшқин равишда муттасил иқтисодий ва социал ривожлантириш учун юксак шахсий масъулиятни ҳали ҳис этаётганлари йўқ. Коллегияларнинг фаолиятида тегишли даражада ишчанлик бўлишига ҳали эришилган эмас, коллективларнинг куч-ғайратини туб муаммоларни ҳал этишга сафарбар қилиш маҳорати етишмайди. Корхоналар тўла хўжалик ҳисобига ва ўзини-ўзи пул билан таъминлашга ўтишга қониқарсиз тайёрланди. Бу корхоналарнинг кўпчилиги янги шароитларда молиявий резервга эга бўлмай, ўз оборот маблағларидаги камомад ҳамда товар-материал бойликларнинг нормативдан анча ортиқ запаслари билан хўжалик юрита бошладилар. План интизоми, меҳнат ва ижрочилик интизоми пастлигича қолмоқда.

Қабул қилинган қарорда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети шуни таъкидладики, Министрлар Совети Президиуми, министрликлар, идоралар, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари ўтган йили экономикага ва хизмат соҳасига раҳбарликни қайта қуриш учун барча имкониятлардан тўлиқ фойдаланмадилар, халқ хўжалик тармоқлари ишидаги камчиликларни секинлик билан бартараф этдилар, турғунлик ҳоллари ва хўжасизликка барҳам бериш, интизом ва тартибни мустаҳкамлаш соҳасида суст кураш олиб бордилар.

Республика ҳукумати министрликлар, идораларнинг, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг, область ижроия комитетларининг, Тошкент шаҳар ижроия комитетининг, Иттифоққа бўйсунувчи бирлашмалар ва корхоналарнинг зиммасига КПСС Марказий Комитети 1987 йил январь ва июнь Пленумларининг қарорларига амал қилиб беш йилликнинг икки йили мобайнидаги ишлаб чиқариш-хўжалик фаолияти ва молиявий фаолият якунларини ўн кунлик муддат ичида пухта таҳлил қилиб кўриб чиқиш, камчилик ва нуқсонларни бартараф этиш, экономикани тубдан ислоҳ қилишни таъминлаш соҳасида қабул этилган қарорларни амалда рўёбга чиқариш юзасидан амалий чора-тадбирлар кўриш, демократиялаш жараёнини мустаҳкамлаш, социал соҳани устун даражада ривожлантириш мажбуриятини юклади. Янги хўжалик механизмининг имкониятларидан ва «Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисида»ги СССР Қонунининг қоидаларидан келиб чиқиб, меҳнат коллективларида қайта қуришдаги ижобий тенденцияларни мустаҳкамлаш, вужудга келтирилган ишлаб чиқариш потенциали ва илмий потенциал резервларидан мумкин қадар кўпроқ фойдаланиш, Бутуниттифоқ XIX партия конференциясини муносиб кутиб олиш мақсадида 1988 йилги ва беш йилликнинг уч йили планлари ҳамда мажбуриятларини тўла ва ошириб бажариш юзасидан ташкилотчилик ишларини авж олдириб юбориш топширилди.

Ҳар бир корхона ва ташкилот ўз планларини сўзсиз бажаришини, шу йилги ишни ҳисобга олиб, 1989 йилда ўн иккинчи беш йиллик топшириқлари даражасига чиқиб олиш мақсадида илгари йўл қўйилган қолоқликка барҳам бериш учун барча имкониятлардан иложи борича кўпроқ фойдаланишни таъминлаш таклиф этилди. Ўзбекистон ССР Госпланига, республика Фанлар академиясига шу йилнинг апрель ойида ҳукуматда кўриб чиқиш учун республика илмий потенциалининг самарадорлигини оширишни, ижтимоий ишлаб чиқаришнинг техникавий даражаси такомиллаштирилишини таъминлашга қаратилган Умумиттифоқ ва республика илмий-техника программаларини амалга ошириш натижалари ва улар қандай рўёбга чиқарилаётганлиги тўғрисида доклад тайёрлаш топширилди. Ўзбекистон ССР Госснаби (ўртоқ Шарипов) истеъмолчиларни маҳсулот етказиб берувчиларга ўз вақтида бириктиб қўйиш ҳамда 1986—1987 йиллардa бўлгани каби, материал-техника таъминотидаги узилишларга йўл қўймаслик мақсадида корхоналар ва ташкилотларнинг фондларини тўла реализация қилиш масалаларини доимий назорат остида тутиши керак.

Ҳукумат Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети, «Главсредазирсовхозстрой» (ўртоқ Турсунов), ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлими (ўртоқ Акмалхонов), Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети ва область ижроия комитетлари зиммасига КПСС Марказий Комитетининг «Ўзбекистон ССР, Тожикистон ССР ва Туркманистон ССРда агросаноат комплексининг табиий-иқтисодий потенциалидан қониқарсиз фойдаланилаётгани тўғрисида»ги қарорини, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети VII пленумининг Ўзбекистон ССРда пахтачиликни ривожлантириш ҳақидаги қарорини, шунингдек Ўзбекистон ССРнинг «Алмашлаб экишни жорий этиш ва ўзлаштириш тўғрисида»ги Қонунидан келиб чиқадиган вазифаларни бажаришга доир ташкилотчилик ишларини актив авж олдириб юбориш, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш соҳасида беш йиллик планнинг асосий топшириқлари муваффақиятли бажарилишини таъминлаш мажбуриятини юклади. Ҳар бир хўжаликда қониқарсиз ишлашнинг, чорва ва парранда тайёрлаш плани бажарилишининг барбод бўлиши сабабларини аниқ билиб олиш зарур. 1988 йилда чорвачилик маҳсулотлари етиштиришнинг ўсишини ва шундай маҳсулот харид қилиш юзасидан белгиланган планлар сўзсиз бажарилишини таъминловчи конкрет чора-тадбирлар амалга оширилсин, чорва қишлови ва кўкламги дала ишларига тайёргарликнинг бориши қатъий назорат остига олинсин.

Ўзбекистон ССР Министрликлари ва идораларига, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитетига, республика банкларига капитал қурилиш суръатларининг топшириққа белгиланган даражада оширилишини, куч ва маблағларнинг ишга тушириладиган энг муҳим қурилишларга, мавжуд корхоналарни, шу жумладан, халқ истеъмол моллари ишлаб чиқарадиган корхоналарни техника билан қайта жиҳозлашга сафарбар этилишини таъминлаб, социал-маданий соҳанинг объектларига, аниқ мақсадни кўзловчи комплекс программалар топшириқлари рўёбга чиқарилишига алоҳида эътибор бериш топширилди. Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти министрлигининг коллегиясига 1986—1987 йиллардаги якунларга кўра, тармоқ иши хусусида билдирилган танқидий мулоҳазаларни рўёбга чиқариш, юк ва пассажир транспортидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш, пассажир рейсларининг мунтазамлиги устидан контролни кучайтириш юзасидан кўриладиган чоралар комплексини амалга ошириш тавсия қилинди.

Республика ҳукумати Ўзбекистон ССР савдо министри ўртоқ Литвиненко, Ўзбекбирлашув правлениесининг раиси ўртоқ Маҳмудов, Ўзбекистон ССР аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министри ўртоқ Бугров, савдо тармоқларига эга бўлган министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг Раиси, область ижроия комитетларининг раислари, Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раиси зиммасига шу жумладан, иш жойларида савдони ва аҳолига хизмат қилишни ташкил этишни яхшилаш, якка тартибдаги меҳнат фаолияти миқёсларини янада кенгайтириш билан боғлиқ масалаларни ҳеч кечиктирмай кўриб чиқиш, шу асосда аҳоли даромадлари ва харажатлари мутаносиблигининг ҳамда республика пул муомаласини яхшилашнинг негизи сифатида чакана товар обороти ва хизматларга доир планларнинг сўзсиз бажарилишига эришиш мажбуриятини юклади. Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ҳажмларини кўпайтириш ва уларнинг сифатини ошириш билан боғлиқ масалалар комплекси мана шу барча ишларнинг марказида туриши керак.

Министрликлар ва идораларнинг, халқ депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетларининг биринчи даражали вазифаси сифатида молиявий аҳволни соғломлаштириш ва зарар кўраётган корхоналарни тугатиш борасидаги ишларни кучайтириш зарур деб топилди. Ўзбекистон ССР Молия министрлигига (ўртоқ Маматисаев), республика банкларига, бошқа иқтисодий органларга молиявий соғломлаштириш программаси сўзсиз бажарилиши, тўла хўжалик ҳисобини ва ўзини-ўзи пул билан таъминлашни амалга ошириш ишида давлат тартиби ўрнатилиши учун корхоналар ва ташкилотларга нисбатан талабчанликни кучайтириш топширилди. Ўзбекистон ССР Давлат статистика комитети (ўртоқ Содиқов), министрликлар, идоралар ва халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари билан биргаликда ҳисобот маълумотларининг ишончли тарзда бўлишини таъминлаш соҳасидаги ишларни давом эттириши, иқтисодий анализ сифатини яхшилаши, халқ хўжалиги резервларидан мумкин қадар кўпроқ фойдаланиш тўғрисида ҳукуматга конкрет таклифлар киритиши лозим.

Ўзбекистон ССР Госпланига (ўртоқ Искандаров), Ўзбекистон ССР Молия министрлигига, республиканинг бошқа иқтисодий органларига, министрликлари ва идораларига, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ижроия комитетларига, Тошкент шаҳар ижроия комитетига бошқарув структурасини такомиллаштириш юзасидан зарур ташкилий-амалий ишларни ўтказиш, Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини бошқаришнинг бош схемасига мувофиқ хўжалик юритишнинг янги шароитларига узилишларсиз, ташкилий равишда ўтишни таъминлаш таклиф қилинди.

Шу куни Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Президиумининг мажлиси бўлди. Республика министрликлари, идораларининг, Иттифоққа бўйсунувчи бирлашмалар ва корхоналарнинг раҳбар кадрларни тайёрлаш ҳамда қайта тайёрлашни такомиллаштиришга, халқ хўжалиги тармоқларини малакали мутахассислар ва ишчилар билан таъминлашга қаратилган тадбирларни рўёбга чиқаришга оид ишлари тўғрисидаги масала муҳокама қилинди. 1987 йилда республиканинг совет ва хўжалик органлари КПСС Марказий Комитети билан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг мазкур масалага доир йўл-йўриқларини рўёбга чиқариш юзасидан бир қанча тадбирларни амалга оширганликлари қайд этиб ўтилди. 8,5 мингдан зиёд ишчи, хўжаликларнинг раҳбарлари ва мутахассисларидан 170 киши бошқа иттифоқдош республикаларга стажировкага юборилди. Ишнинг ҳал қилувчи соҳаларини билимдон кадрлар билан мустаҳкамлаш мақсадида бошқа регионлардан 260 киши келди.

Айни вақтда айрим министрликлар, идораларнинг, Иттифоққа бўйсунувчи бирлашмалар ва корхоналарнинг раҳбарлари нотўғри позицияни эгаллаб, мамлакатнинг марказий ташкилотларида ва илғор корхоналарида стажировкадан ўтиш йўли билан кадрларни мустаҳкамлаш ишидаги барча имкониятлардан фойдаланмадилар. 1987 йилда 1600 дан зиёд ишчи, шу жумладан, Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетидан (ўртоқ Икромов) — 158 киши, «Машхлопок» давлат ишлаб чиқариш бирлашмасидан (ўртоқ Ғуломов) — 224 киши, «Навоиазот» ишлаб чиқариш бирлашмасидан (ўртоқ Плешков) — 98 киши республикадан стажировкага жўнаб кетмади. Ўзбекистон ССР Меҳнат давлат комитети ҳам (ўртоқ Тожиев) бу масалаларда тегишли даражада ташкилотчилик қилмади.

Қабул қилинган қарорда Президиум республика министрликлари, идораларининг, Иттифоққа бўйсунувчи бирлашмалар ва корхоналарнинг раҳбарлари зиммасига Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитети билан биргаликда тармоқларни ривожлантириш истиқболларига, Ўзбекистон ССРдаги турли регионларнинг манфаатлари ва талаб-эҳтиёжларига асосланиб, 1988 йилда стажировкадан ўтадиган ишчи ҳамда мутахассисларнинг сонини бир ой ичида аниқлаб чиқиш вазифасини юклади. Зарур бўлган ҳолларда Иттифоқ министрликлари ва идоралари билан келишиб туриб, стажировкани ўтказиш жойи ва шартлари қайта кўриб чиқилсин, ходимларнинг дастлабки группалари шу йилнинг 1 апрелидан кечикмай стажировкага жўнаб кетиши таъминлансин.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг мажлисида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари А. С. Икромов нутқ сўзлади.

«Аёл кишининг фожиали қисмати» мақоласи тўғрисида

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми шуни таъкидлайдики, Э. Ғаффоровнинг Самарқандда чиқадиган «Ленинский путь» газетасида эълон қилинган ва республика газеталари кўчириб босган «Аёл кишининг фожиали қисмати» сарлавҳали мақоласида ниҳоятда муҳим масалалар, илгари индамай келинган ва ошкор қилинмаган муаммолар кўтариб чиқилади.

Республикада ҳар йили ўнлаб аёлларнинг ўз-ўзига ўт қўйиш йўли билан ўзини ўлдиришга уринишлари содир бўлиб, уларнинг бир қисми ўлим билан тугамоқда. Қутқариб қолинганлар оғир мажруҳ бўлиб қолиб, мана шу мажруҳлик кейинчалик ўзларининг ҳам, ўз қариндош-уруғларининг ҳам турмушини мушкуллаштирмоқда. Азият чекканларнинг кўпчилиги 30 ёшга тўлмаган ёш аёллар бўлиб, улар орасида қизлар, шу жумладан, балоғатга етмаган қизлар ҳам оз эмас. Жиззах, Самарқанд, Қашқадарё, Бухоро областларида ўзини-ўзи ёқишга уринишлар энг кўп учрайди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми бундай шармандали ҳодисани социалистик воқеликка ёт, тоқат қилиб бўлмайдиган ҳодиса деб ҳисоблайди. Турғунлик даврида аҳолининг бир қисми ўртасида феодал психологияси ва аҳлоқи авж олганлиги, «Ҳужум» ҳаракатида, патриархал турмуш сарқитларига қарши муросасиз умумхалқ курашида намоён бўлган прогрессив анъаналар йўқолиб бораётганлиги натижасида ана шундай ҳодисанинг рўй бериши мумкин бўлди.

Республикада турмуш ҳамон эскича урф-одатлар асосида қурилаётган, аёл кишига нисбатан феодал-бойларча муносабатда бўлишга, унинг инсоний қадр-қимматини таҳқирлашга, эрга ва унинг қариндош-уруғларига итоаткорона бош эгишига йўл қўйилаётган оилалар кўп.

Эълон қилинган мақолада тўғри таъкидлаб ўтилганидек, силлани қуритадиган меҳнат ва оиладаги оғир маънавий-психологик муҳит кўпинча аёлларнинг ўзини-ўзи ўлдиришигача олиб борадиган сабаблар бўлиб келмоқда. Оиладаги бундай маънавий-психологик муҳит шариат қонунларига асосланган қолоқ анъаналар ва урф-одатларга бориб тақалади. Одатда, умр йўлдошини эркин танлаш имкониятидан маҳрум қилиш, эрга тегишга мажбур этиш, қалин олиш, оила бюджетини совуриш оқибатида нормал овқатланиш ва турмушда керакли бўлган буюмларни сотиб олиш имконини бермайдиган асоссиз равишдаги серчиқим тўйларни ўтказиш, ишлаб чиқариш ҳамда уй-рўзғорда эркакларнинг энг сермеҳнат ва кам эътиборли ишлардан бўйин товлашлари ва бошқалар ана шундай қолоқ анъаналар ҳамда урф-одатлар жумласидандир.

Хотин-қиз аҳолининг талайгина қисми ишлаб чиқаришда ишламайди, жамоат турмушидан, меҳнат коллективлари ва жамоат ташкилотлари мададидан четда қолмоқда.

Эълон қилинган бошқа материалларда бўлгани каби шу мақолада ҳам ҳаддан ташқари тез-тез туғиш аёл организмига етказаётган жуда катта зиён тўғрисидаги, оилани оқилона планлаштириш зарурлиги ҳақидаги масала ўз вақтида кўтариб чиқилади. Ҳаддан ташқари тез-тез туғиш аёлнинг жисмоний жиҳатдан заифлашувига олиб боради. Республикада санитария-маориф иши қониқарсиз йўлга қўйилганлиги тўғри қайд этилади. Кўпгина медицина ходимларининг ўзлари қолоқ тасаввурлар ва урф-одатлар асирида бўлиб, ёш оилаларга уч-тўрт йилдан камроқ бўлган оралиқда бола туғиш кўпинча болаларнинг ривожланишида нонормал ҳолларга олиб боришининг, чақалоқлар ва аёллар касаллиги ҳамда улар ўртасидаги ўлим даражаси юқори бўлишининг бош сабабларидан бири эканлигини тушунтириб бермайдилар.

Умумий таълим мактаблари ва ҳунар-техника билим юртларининг программаларига киритилган оилавий турмуш этикаси ва психологияси дарслари унча самара бермаяпти. Кўп ҳолларда бу дарслар юзаки равишда, шу масалаларда яхши тайёрланмаган, баъзида эса мутлақо билимсиз одамлар томонидан ўтказилмоқда, бу ҳол эса бўлажак келин-куёвларни бир-бирини ҳурмат қилиш, эркак билан аёлнинг сўзсиз тенглиги руҳида тарбиялашга, шунингдек, никоҳ гигиенаси соҳасида зарур билимларни оммалаштиришга имкон бермаяпти.

Ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари аёлларни ўз-ўзига ўт қўйиш йўли билан ўзини ўлдиришгача олиб боришда айбдор бўлган шахслар хатти-ҳаракатларнинг ижтимоий хавф-хатарлигига етарли баҳо бермаяптилар. Аёлларни энг сўнгги чорага қўл уришга мажбур қилувчи сабаб ва шарт-шароитлар ҳамиша ҳам синчиклаб текширилмаяпти, зарур профилактика ишлари олиб борилмаяпти. Кўпчилик ҳолларда тергов органлари ана шундай фавқулодда воқеалар юзасидан жиноий ишларни қўзғашдан бош тортмоқдалар. Ўз-ўзига ўт қўйиш ҳусусидаги ишларни судларда кўриб чиқиш кўпинча тегишли даражада ошкораликсиз ўтказилади. Ўз хатти-ҳаракатлари ёки ҳаракат қилмаганлиги билан ҳаётдан умидини узган аёлнинг сўнгги қадам қўйишига зомин бўлган кимсаларни жазолаш муқаррарлиги таъминланмаяпти. Бундай жиноятлар учун ҳукм қилиш ҳоллари жуда оз.

Халқ депутатлари Советлари социализмга ёт ва умрини ўтаб бўлган турмуш тарзига, ислом дини муқаддаслаштирган анъаналар ва расм-русумларга барҳам беришда фаол ҳужумкор позицияда эмаслар. Советларнинг депутатлари, аҳолининг мустақил жамоат ташкилотлари хотин-қизларнинг ҳуқуқларини камситувчи, уларнинг қадр-қимматини поймол этувчи феодал-бойларнинг урф-одатларини тарғиб этаётган конкрет кимсаларга қарши курашда қатнашишдан кўпинча бўйин товламоқдалар.

Оммавий ахборот воситалари, министрликлар, идоралар, меҳнат коллективлари бу проблемаларга ниҳоятда кам эътибор бермоқдалар.

Қабул қилинган қарорда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми «Аёл кишининг фожиали қисмати» мақоласида республикадаги оилаларда ва жамоат турмушида мавжуд бўлган жуда муҳим муаммолар тўғри кўтариб чиқилганлигини таъкидлади.

Республика халқ депутатлари Советларига, министрликлари ва идораларига, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларига, жамоат ташкилотларига аҳоли маданиятини янада ошириш, социалистик турмуш тарзи асосларини мустаҳкамлаш, патриархал турмуш сарқитларини тугатиш учун барча зарур шарт-шароитларни вужудга келтириш тавсия этилди.

Ишлаб чиқариш билан социал соҳани мутаносиб равишда ривожлантириш, Ўзбекистон ССРда уй-жой қурилиши программасида белгиланган топшириқларни сўзсиз бажариш, хотин-қизларнинг меҳнатдаги ва социал-сиёсий активлигини янада оширишнинг зарур шарти сифатида аёлларнинг ишлаб чиқаришдаги меҳнат шароитларини яхшилаш ва уларнинг рўзғордаги меҳнатини енгиллаштириш муҳимлигига алоҳида эътибор жалб этилди.

Ўзбекистон ССР халқ депутатлари Советларига: мақолада кўтарилган масалаларни Советлар ижроия комитетларининг мажлисларида, зарур ҳолларда эса сессияларда, меҳнат коллективларининг йиғилишларида, қишлоқ йиғинларида, маҳаллаларда кенг кўламда муҳокама қилишни ташкил этиш, ҳамма жойда хотин-қизларнинг ҳуқуқларини камситувчи ва уларнинг қадр-қимматини таҳқирловчи феодал-бойларга хос сарқитларни тарғиб этувчиларга нисбатан жамоат муросасизлиги вазиятини вужудга келтириш;

айниқса, қишлоқ жойларда турмуш маданиятини оширишга сабот билан эришa бориш, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш хизматини такомиллаштириш, бўлажак авлодларнинг жисмоний ва маънавий эсон-омонлигининг, чақалоқлар ва аёллар ўртасида касаллик ҳамда ўлимнинг йўл қўйиб бўлмайдиган мавжуд юқори даражасини бартараф этишнинг ғоят муҳим шарти сифатида болалар туғилишини оқилона планлаштириш зарурлиги тўғрисида аҳоли ўртасида кенг кўламда тушунтириш ишлари олиб бориш;

оилалардаги аҳволни соғломлаштиришда Советлар доимий комиссиялари, депутатлар, маҳалла, квартал комитетлари, хотин-қизлар кенгашлари, ўртоқлик судлари, аҳолининг бошқа мустақил жамоат ташкилотлари ролини кучайтириш, ўзини-ўзи ўлдириш ёки ўзини-ўзи ўлдиришга қасд қилишга оид ҳар бир ҳолатни муҳокама қилиб чиқиш, аҳвол яхши бўлмаган жойларда профилактика ишлари олиб бориш, социалистик турмуш тарзига зид бўлган ножўя ҳаракатлар қилувчи шахсларни жамоатчилик ҳукмига ҳавола этиш;

касаба союз органлари билан биргаликда ишлаб чиқаришда хотин-қизлар меҳнатини муҳофаза қилиш тўғрисидаги Қонун талабларига риоя этилиши устидан контролни кучайтириш вазифаси топширилди.

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигига (ўртоқ Баҳромов) XII—XIII беш йилликларда Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитети билан биргаликда аҳолига даволаш-профилактика ёрдамини кескин яхшилаш, унинг санитария маданиятини юксалтиришга доир амалий чоралар комплексини рўёбга чиқариш тавсия этилди.

Санитария-маориф ишини тубдан қайта қуришга алоҳида эътибор бериб, уни соғлом турмуш тарзини пропаганда қилишга, ёш оилаларнинг, жумладан, никоҳ гигиенаси ва оилани планлаштириш масалаларига доир амалий маслаҳатлар ҳамда тавсияларга бўлган эҳтиёжларини қондиришга бўйсундириш керак.

Шу йилнинг 1 июлига қадар Тошкентда республика конференциясини ўтказиш кўзда тутилди. Конференцияда аҳоли ўртасида, айниқса ёшлар орасида никоҳ гигиенаси ҳамда оилани планлаштириш масалалари хусусидаги санитария-маориф ишларини кучайтириш соҳасида медицина жамоатчилигининг вазифалари муҳокама қилинсин. Қорақалпоғистон АССРда, республика областлари, шаҳарлари, районларида ҳам шундай конференцияларни ўтказиш мақсадга мувофиқ деб ҳисоблансин.

Ўзбекистон ССР Маориф министрлигига (ўртоқ Аббосова) ва Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитетига (ўртоқ Жўраев) республика мактабларида ва ҳунар-техника билим юртларида дунёқарашни шакллантирувчи дарсларни ўқитиш савиясини ошириш, таълим-тарбия жараёнларини ёшларни диний-патриархал қарашлар ҳамда урф-одатларни актив рад этиш руҳида, уларни юксак умумий ва сиёсий маданият руҳида тарбиялаш мақсадига қаратиш топширилди.

Ёшларни оилавий турмушга тайёрлаш, йигитларни аёлларга нисбатан, уларнинг она бўлишдек юксак бурчини ҳурмат қилиш, уларга зарур ёрдам ва мадад беришга тайёрлик руҳида тарбиялаш учун оилавий турмуш этикаси ва психологияси курсининг имкониятларидан тўлиқроқ фойдаланилсин.

Республиканинг ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларига, айниқса, нобоп оилалари бўлган аҳоли ўртасида профилактика ишларини кучайтириш, ўзини-ўзи ёндириб юбориш фактлари юзасидан ўз вақтида жиноий ишлар қўзғаб, уларни малакали ва тўла-тўкис тергов қилиш тавсия этилди. Аёлларни ўзини-ўзи ўлдиришгача олиб борганлик тўғрисидаги ишлар юзасидан ҳар бир суд мажлиси жамоат қораловчиларининг иштирокида, кенг ошкоралик вазиятида ўтказилсин.

Ўзбекистон ССР Юстиция министрлигига (ўртоқ Олимжонов), Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигига (ўртоқ Баҳромов) никоҳни қайд этиш маросимини келин-куёвларга никоҳдаги турмуш гигиенаси масалалари юзасидан зарур маълумотлар ёзилган эслатма топшириш тартиби билан бир ойлик муддат ичида тўлдириш вазифаси топширилди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президиуми, Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги, Соғлиқни сақлаш министрлиги, Маориф министрлиги хотин-қизларнинг ижтимоий-сиёсий активлигини янада ўстиришга тўсқинлик қилаётган, уларнинг социал жиҳатдан ҳимоя қилиниши даражасига салбий таъсир этаётган, оила турмушида ва аҳолининг айрим группалари онгида салбий турғун ҳолатлар сақланиб қолишига имкон бераётган омилларни ўрганиб чиқишни, шунингдек, бундай омилларни бартараф этишга қаратилган илмий асосланган тавсияномаларни ишлаб чиқишни активлаштиришлари зарур.

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетига:

комсомоллар ва ёшлар ўртасидаги ғоявий-тарбиявий ишларни ўтмишдан мерос қолган ҳамда аёлларнинг оиладаги тенгҳуқуқсизлиги мавқеини мустаҳкамлаб қўядиган салбий анъаналарни қатъиян бартараф этишга яна ҳам аниқ-пухта йўналтириш;

эр-хотиннинг бир-бирини ҳурмат қилиши, уларнинг болалар соғлиғи ва омон-эсонлиги учун жавобгарлиги асосида ёш оилаларни мустаҳкамлашда комсомол ташкилотларининг ролини ошириш тавсия этилди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг меҳнат ресурсларидан оқилона фойдаланиш комиссиясига республикада 2010 йилгача демографик вазиятнинг ривожланиши прогнозидан келиб чиқувчи муаммоларни ҳал қилишни жадаллаштириш ҳамда республикада оилани оқилона планлаштириш ва унинг фаровонлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисидаги таклифлар киритиш топширилди.

Республика газеталарининг редакцияларига, Ўзбекистон ССР Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитетига социалистик турмуш тарзи нормаларини қарор топтиришга, айниқса, хотин-қизларга нисбатан қолоқ анъаналар, урф-одатларга барҳам беришга, бундай анъаналар ва урф-одатларнинг конкрет тарғиботчиларини фош қилишга бағишланган мақолаларни, телевизион кўрсатувлар ва радиоэшиттиришларни кўпайтириш, хотин-қизларни ўз-ўзини ўлдиришгача олиб боришда айбдор кимсалар устидан бўладиган суд мажлисларини кенг ёритиш тавсия этилди.

УЙ-ЖОЙ ПРОГРАММАСИНИ БАЖАРИШГА НИМАЛАР ХАЛАҚИТ БЕРЯПТИ?

(Давоми. Боши биринчи бетда).

ижроия комитети ўз қўл остидаги ташкилотлар ходимларини ва гражданларни уй-жой фондига авайлаб муносабатда бўлиш руҳида тарбиялашга етарли эътибор бермаяпти. Шаҳарда шу вақтгача капитал ремонт юзасидан истиқболга мўлжалланган балансли план ишлаб чиқилмаган, уй-жой фондидан тадбиркорлик билан оқилона фойдаланилмаяпти. Уй-жойларни капитал ремонт қилиш планлари ҳар йили бажарилмай келяпти, шаҳарда инженерлик инфраструктурасини ташкил этиш, эски уй-жойларни бузиш масалалари секин ҳал этилмоқда.

Бекободда авария-диспетчерлик хизматлари йўлга қўйилмаган. Бу хизматлар зарур моддий-техника базасига, эҳтиёт қисмларга, қурилиш материалларига эга эмас. Гражданларнинг уй-жойларини сақлаш қоидаларига риоя этишдаги масъулияти сусайтириб юборилган. Ҳалигача уй-жойдан фойдаланиш учун ижарага квартира оладиганлар билан шартномалар тузилмаган. Квартира ҳақи юзасидан қарздорлик кўпайиб бормоқда.

Гражданларни ҳисобга олиш ва квартираларни тақсимлашда, уй-жой қонунлари талабларига риоя этилишида жиддий камчиликлар бор. Назорат сусайиб кетганлиги сабабли санитария нормаларига мувофиқ уй-жой билан таъминланган шахсларга навбатдан ташқари квартира бериш ҳоллари учраб турибди. Мана шу барча камчиликлар, дейишди депутатлар, сўнгги вақтда уй-жой қонунларига риоя этиш борасидаги назоратни амалга оширишда Советлар доимий комиссияларининг, депутатларнинг группаларининг, шунингдек, аҳоли ўз-ўзини бошқарув ташкилотлари: маҳалла ва уй комитетларининг, ўртоқлик судларининг роли пасайтирилганлиги сабабли рўй бермоқда. Уй-жойларни намунали сақлаш, атроф территорияларни ободонлаштириш учун социалистик мусобақа етарли даражада ташкил этилмаган.

Уй-жой-коммунал хўжалиги доимий комиссияси ўз қарорида Бекобод шаҳар ижроия комитетига кўрсатилган камчиликларни қисқа муддатларда тугатишни тавсия этди. Уй-жой қурилишини жадаллаштиришда, квартиралар ремонти суръатини оширишда резервлардан янада тўлароқ фойдаланишга қаратилган қатор тадбирларни амалга ошириш таклиф этилди. Уй-жой программасини рўёбга чиқариш, қонунларга риоя этишни назорат қилишда депутатларнинг ролини оширишга катта эътибор берилди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Уй-жой-коммунал хўжалиги доимий комиссияси 1988 йилги иш планини тасдиқлади.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми кўп йил самарали ишлаганлиги, республика энергетикасини ривожлантиришга шахсан ҳисса қўшганлиги ва коллективнинг жамоат турмушида фаол иштирок этганлиги учун Ўзбекистон ССР Энергетика ва электрлаштириш министрлиги электр тармоқлари Фарғона корхонасининг Қува участкаси бошлиғи ўртоқ Тўлқин Солиевич **Солиевга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган энергетик»** фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Энергетика ва электрлаштириш министрлиги ташкилотларининг бир группа ходимлари Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотландилар.

ЧЕКИНИШ ЙЎҚ

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»
ИҚТИСОДИЙ УМУМТАЪЛИМ УНИВЕРСИТЕТИ

• МУСТАҚИЛЛИК
• ЎЗ ХАРАЖАТИНИ ЎЗИ ҚОПЛАШ
• ЎЗИНИ-ЎЗИ МАБЛАҒ БИЛАН ТАЪМИНЛАШ
• ЎЗИНИ-ЎЗИ БОШҚАРИШ

ШУНДАЙ ҚИЛИБ, давлат корхонаси (бирлашмаси) ҳақидаги Қонун кучга ҳам кирди. Экономикамиз учун тарихий воқеа юз берди. Бутун маҳсулотимизнинг 60 процентини ишлаб чиқарувчи корхоналарни ислоҳот қамраб олди. Ўн миллионлаб кишилар янги Қонун — «кучланиш майдони» амал қиладиган зонага кирди. Бу кучланиш майдони ташқаридангина бизга дахл қилмасдан, балки ичкаридан ҳам ўтиб, бажараётган ишимиз учун ўткир бурч ва масъулият ҳиссини туғдирмоқдаки, шусиз бундан кейин ишлашни тасаввур қилиб бўлмаслиги ва аслини олганда экономикамизнинг ахлоқий заминини тасаввур этиб бўлмаслиги ҳаммамизга аён бўлиб қолди.

Тўрт системада — мустақиллик, ўз харажатларини ўзи қоплаш, ўзини-ўзи пул билан таъминлаш ва ўзини-ўзи бошқариш системасида иш бошлаганлар, гарчи, айтайлик, бошқа вариантлар бўлса-да, ўткир бурч ва масъулиятни ҳис қилганларига ишончим комил. Лекин қандай бўлганда ҳам, улар Қонун ўз-ўзидан амал қилмаслигини, бошқача бўлиши ҳам мумкин эмаслигини, корхоналарга берилган ҳуқуқ — иқтисодий ва социал ижод қилиш ҳуқуқи эканлигини, бинобарин **ҳақиқий ишга айлантириш лозим бўлган имконият эканлигини** бошқалардан кўра яхшироқ билиб олдилар. Ҳар бир корхона инсон қобилиятини тўлароқ намоён этувчи ўзининг, фақат ўзига хос бўлган хўжалик юритишнинг конкрет формаларини топиши кераклиги ҳам тушуниб етилди. Илгарилари давлат дотациялари ҳисобига кун кўриш мумкин эди. Бунда меҳнат коллективларининг манфаатларига заррача бўлса ҳам путур етмасди (ваҳолонки, бундан бизнинг бутун экономикамиз ва кўпчилигимиз зарар кўрдик). Бугунги кунда эса, Қонун кучга кириши билан корхона ҳаётининг шароитлари, унинг ўзини-ўзи ривожлантириш ички воситаларини хўжалик ҳисоби ва фақат шугина ишга солади.

Афсуски, бизнинг назариётчиларимиз ва амалиётчиларимиз узоқ вақтлар давомида экономиканинг хўжалик ҳисоби сингари муҳим дастурига жуда юзаки қараб келдилар. Аслини олганда ундан В. И. Ленин НЭП даврида жорий этган асосий хусусиятлар чиқариб ташланди. Хўжалик ҳисоби ўз моҳиятини йўқотиб, товар-пул муносабатларидан ташқарига чиқиб қолди. Шунинг учун хўжалик фаолияти самарадорлигининг асосий мезонлари билан ҳеч бир боғлиқ бўлмаган жуда кўп хусусий ва фойдаси сезилмайдиган «стимуллар» ва дастурларни волюнтаристларча вужудга келтира бериш мумкин бўлди.

Эндиликда партия хўжалик ҳисобини ленинча тушунишга қайтиб, экономикани унинг талабларига тўла мос равишда олиб бориш вазифасини илгари сурди.

Бугунги кунда хўжалик ҳисоби деганда биз нимани тушунамиз?

Икки оғиз сўз билан айтганда уни бундай деб айтиш мумкин: ишда омилкор бўл. Кирим-чиқимни ҳисоб қил. Ўзинг ишлашни хоҳламаган жойда бошқалар сенинг ишингни қилиб бермаслигини эсда тутиб, топганингга қараб яша. Шуни ҳам эсда тутки, ёмон ишласанг, хўжалик ҳисоби давлатдан ва ўз шерикларидан катта қарздор бўлиб қолган, зарар кўриб ишловчи корхонанинг ишини тўхтатиб қўйишдек энг сўнгги, лекин реал чорани ҳам кўради. Бошқача айтганда, давлат ҳамёни ҳисобига бемалол кун кўриш ўрнига банкротга учрайди (бу сўз «бизники» бўлмаса ҳам, лекин масаланинг моҳиятини аниқ ифодалайди).

ЛЕКИН хўжалик ҳисобидек жиддий иқтисодий тадбирга жавобан четдан бошқа бир реакцияни келтириб чиқарадиган бир органнинг функциясининг муқаррар равишда ўзгаришига сабаб бўладиган ва бир-бирига боғлиқ бўлган мураккаб иқтисодий организмда, албатта, қайта қуриш ва хўжалик юритиш механизмининг бошқа жиҳатлари қаршиликка учрайди. Масалан, тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи пул билан таъминлаш корхона банк кредити билан кенг таъминланиб турсагина ишлаб чиқариш самарадорлигини бемалол рағбатлантириши аниқ бўлиб қолди. Шунинг учун ҳам банк ишини шундай ташкил этиш кераккки, корхона оператив равишда, кўпдан-кўп илтимосларсиз ундан ўзига керакли суммани олиши ва, албатта, бу қарзни вақтида тўлаши керак, деган хулоса чиқарилди. Банкларнинг янги системаси тузилди. Ихтисослаштирилган банклар — Промстройбанк, Агропромбанк, Жилсоцбанк, Омонат маблағлар банки — корхоналарнинг шериги бўлиб қолди ва уларнинг ўзлари экономикага ажратадиган маблағларни кўпайтиришга ҳаракат қиладиган бўладилар. Илгарилари эса уларнинг илтимосларидан қочиб юрилларди.

Ўзини-ўзи пул билан таъминлаш таннарх ва нархни ошириш ҳисобига фойдани «суғуриб оладиган» энг осон йўлдан бормаслиги керак. Афсуски, маблағ топишнинг бундай практикаси бугунги кунда ҳам қўлланилмоқда. Бунга қаттиқ тўсиқ қўйиш керак. Меҳнат коллективларини хўжалик юритишни яхшилашга даъват этувчи иқтисодий нормативлар ёрдамида шундай қилиш керак, албатта.

Корхоналарнинг ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашнинг асосий манбаи коллективнинг ҳалол ишлаб топган хўжалик ҳисоби даромадидир. Бизнинг ҳисоб-китобларга кўра, унинг халқ хўжалигидаги ҳажми 300 миллиарддан кўп сўмни ташкил этади. Бу — озмунча эмас! Ундан ҳақиқатан ҳам ишнинг кўзини билиб пухта фойдаланиш керак.

Лекин корхоналар мустақиллигининг кенгайиши ҳозирги замон хўжалик юритиш механизмининг яна бир энг муҳим шартини бажармас экан, кутилган натижаларга эришолмайди. Бу шарт **мамлакат экономикасига марказлашган раҳбарлик билан ўзаро аниқ ҳаракат қилишдир.** Эркин бозор хўжалиги ҳақидаги хаёлларга берилиб кетмаслик учун бу нарсани яхши англаб олмоқ керак. Социалистик (шунингдек капиталистик ва ривожланаётган) мамлакатларнинг ривожланиш тарихи шуни кўрсатдики, **экономикани марказлашган тартибда бошқариш — ҳозирги замон бошқариш методларининг ажралмас хусусиятидир.**

Бундай марказлаштириш нима учун керак? Шунинг учунки, корхоналар бўшлиқда эмас, улар ўз шериклари, давлат бошқарув органлари билан минглаб иплар орқали боғланган бўлиб, ягона халқ хўжалиги комплексини ташкил этади. Ҳамма гап — ҳозирги шароитда, бир томондан корхонанинг мустақиллигини сақлаб қолиб, унинг компетенциясини бузмасликда, иккинчи томондан эса унинг фаолиятини халқ хўжалиги учун муштарак бўлган вазифаларни бажаришга қаратишдадир.

Илгарилари қандай бўларди? Корхонага илгарилари марказдан 100 дан ортиқ кўрсаткич белгиланарди. Ҳар бир идора ўз манфаатлари доирасини назарда тутиб тармоқ министрлиги орқали ўз кўрсаткичини ўтказишга ҳаракат қиларди. Кўп ҳолларда улар бир-бири билан боғланмаган бўларди. Ҳатто Госплан ҳам кўрсаткичларнинг (айниқса, натура-буюм ва қиймат кўрсаткичларида) энг мақбул тарзда бир-бири билан уйғунлашувини таъминлашга ожиз эди. Бошқарув органлари манфаатларининг бир-бири билан маслаҳатлашиб иш тутмасликларидан ишлаб чиқариш қанчалик азоб чекиши шундан кўриниб турибди. Энди эса марказлашган бошқарув иқтисодий методларга асосланган ва у контроль рақамлар, давлат буюртмалари, узоқ муддатли иқтисодий нормативлар ва лимитлар сингари дастурлар орқали амалга оширилади.

АНА ШУ «дастурлар» ортида планлаштиришнинг эски методлари яшириниб ётмаяптими? Ахир, бугунги кунда ҳам министрликлар ўзларига қарашли корхоналарга хоҳлаган либосларини кийдириб, ўзларининг тор, ғирт «аппарат»лари фойдасини кўзлаётганликларини кўрсатувчи кўплаб мисоллар келтириш мумкин.

Бугунги кунда корхоналар зиммасига юкланаётган кўпдан-кўп давлат буюртмалари, айниқса, катта норозиликларни келтириб чиқармоқда.

Лекин давлат буюртмалари ҳамма нарсани ҳам қамраб олавермаслиги керак, у корхонанинг бутун маҳсулотини ўз ичига олмайди. Унда зарур иқтисодий тадбирлар ўтказиш учун бир қисм қувватлари бўлиши керак. Шундагина у бозорни ўрганишга, истеъмолчилар талабини қондиришга интиладиган шароитга киради. **Шундагина ҳаммамиз кўпдан бери кутган иқтисодий «ёриб кириш» ниҳоят ҳамма корхоналарни қамраб олади ва биз истеъмолчилар учун ҳамда янги технология учун кураш гувоҳи бўламиз. Бу кураш эса олдимизга қўйган мақсадга эришишнинг асосий воситасидир.** Кўпгина меҳнат коллективлари шундай мақсадларга амал қилган тақдирда улар ўртасида муқаррар равишда иқтисодий мусобақалашув авж олади. Энди монополиялик, юқоридан туриб ижрочиларга буйруқ бериш бироз қисилишига тўғри келади. Бунинг оқибатида эса истеъмолчилар, яъни сиз билан биз ютиб чиқамиз.

Таҳлиллар шуни кўрсатадики, товар-пул категорияларининг рағбатлантирувчи функциялари ривожланиб борган сари давлат буюртмалари соҳаси торайиб боради, ишлаб чиқарувчилар билан истеъмолчилар ўртасидаги тўғридан-тўғри шартномавий муносабатлар улуши эса кўпаяди. Беш йилликнинг қолган уч йилида давлат буюртмаси директив натура кўрсаткичларига яқинлашиб қолади. Шу кўрсаткичлар йириклаштирилган бўлса-да, бу ўринда ҳам бизнинг жуда катта ишлар ҳажмини бажаришимизга тўғри келмайди, деган маънони асло билдирмайди ва бунда, аввало, давлат буюртмалари составини белгилашимиз керак бўлади. Бу йўлдаги ҳаракат бошланганлигини СССР Госпланининг ниятларидан ҳам билиш мумкин: **1988 йилда давлат буюртмаларига 1,5 минг номенклатура позицияси ёки 1987 йил планидагига нисбатан 3—4 баравар кам позиция киритилган.** Тўғри, гарчи Госплан ўзини ортиқча маҳсулотлар номенклатурасидан «ҳоли» қилган бўлса ҳам, министрликлар ҳамон аввалгидек маъмуриятчиликка берилиб кетмоқдалар, корхоналарни давлат буюртмаларига тўлдириб юбормоқдалар.

Давлат буюртмаларини берадиганлар билан уни бажарадиганлар ўртасидаги ўзаро муносабатлар механизмини пишиқтириш зарурлиги аниқ-равшан бўлиб қолди. Бу муносабатлар иқтисодий жиҳатдан қайд этилмоғи лозим. Томонларнинг икки томонлама масъулияти, давлат буюртмаларини бажариш учун рағбатлантириш йўллари, солиқ ва кредит имтиёзлари, хом ашё билан таъминлаш ва ҳоказолар ишлаб чиқилмоғи лозим. Давлат буюртмаси тўғрисидаги Низомда бу янги иқтисодий категория ҳуқуқ нормаси билан мустаҳкамланган бўлиши, айниқса, зарур бўлиб қолди.

Узоқ муддатли иқтисодий нормативлар муҳим аҳамият касб этмоқда. Унинг вазифаси маҳсулот ишлаб чиқаришнинг ўсиши, иш ҳақи, бюджет ва корхона даромадлари ўсиши ўртасидаги динамиканинг энг муҳим нисбатини назорат қилишдан иборат. Афсуски, биз ҳозиргача узоқ муддат амал қиладиган иқтисодий нормативларни белгилашга ишончли, илмий асосланган дастурларга эга эмасмиз. Ваҳолонки, худди шу ўринда эски ва янги механизмлар ёки адабиётчи-иқтисодчилар айтадиганидек, «суворийлар» ва «савдогарлар» ўртасидаги азалий низо бир-бирига дуч келиб қолади. Социализмнинг объектив қонунлари амал қилишини акс эттирувчи асосланган нормативлар бўлса ҳам коллектив, ҳам шахсий манфаатдорликни мустаҳкамлаш учун асос бўлади. Бундай нормативлар бўлмаса ёки улар қоғоздаги ҳисоб-китобдагина бўлса — демак, иқтисодий рағбатлантиришни кучайтириш ҳақида гап ҳам бўлиши мумкин эмас.

ЭКОНОМИКАНИ БОШҚАРИШ системасини қайта қуришнинг ҳамма вазифалари ичида энг қийини, биз уни ҳал қилмасдан иложимиз йўқ — корхоналарни моддий жиҳатдан таъминлаш системасини қайта қуришдир. Бунда ҳам катта-катта ўзгаришлар бошланди. Улгуржи савдога кенг йўл очиб берилди. У тўрт-беш йил ичида корхоналарни моддий ресурслар билан таъминлашнинг асосий формасига айланиши керак. Аслини олганда, ишлаб чиқариш воситалари соҳасида уларни «юқоридан» тақсимлашдан товар-пул формаларига ўтиш, бунда нарх механизмидан (шу жумладан, ишлаб чиқарувчи билан истеъмолчи ўртасида белгиланган шартнома бўйича) актив фойдаланишга ўтилади. Бу ҳол экономикага эпчил тус беради, ишлаб чиқариш ресурсларидан янада самаралироқ фойдаланиш, бу ресурсларни, аввало, яхши ишлайдиган корхоналарда тўплаш имконини беради.

Янги хўжалик механизмининг назарий моделидан уни амалга оширишгача «жуда катта масофа» бор. Жуда кўп тўсиқлар келиб чиқади, пухта ташкилий ишлар олиб бориш талаб қилинади. Энг қийин жойи шундаки, эски хўжалик механизмидан янги хўжалик механизмига ўтиш беш йиллик планни амалга ошириш шароитидаги қизғин ишлар давомида юз бермоқда. Экономикани ривожлантиришнинг экстенсив омиллари ўз умрини ўтаб бўлди, интенсив омиллари эса миллий даромаднинг ўсиш суръатларига ўз таъсирини ҳали тўла равишда сездираётгани йўқ.

Хўжалик механизмини қайта қуришнинг кўпгина қийинчиликлари ҳозиргача ҳукм суриб келган бир қолипдаги фикрлаш билан, кадрларни сусткашлик билан қайта ўргатиш, уларнинг сустлиги, иқтисодий саводининг пастлиги, уларнинг ташаббускорлик ва омилкорлик сингари фазилатларни йўқотиб қўйганликлари билан боғлиқ эканлиги аниқ-равшан бўлиб қолди.

Буларнинг ҳаммаси қайта қуришни кенг авж олдиришга ҳалақит бериб турган бўлса-да, лекин бу йўлни тўхтата олмайди. Янги хўжалик механизмига ўтиш борасида ўз кўламига кўра, жуда чуқур қайта қуриш ишлари олиб борилмоқда. 1989 йилда яна 17 министрлик янгичасига ишлашга ўтказилади. 1990 йилда эса ноишлаб чиқариш соҳанинг ҳамма тармоқлари корхоналари шундай ишлашга ўтади.

Хўжалик ҳисоби муносабатлари системасида асосий нагрузка узоқ муддатли иқтисодий нормативлар зиммасига тушишини биз юқорида айтиб ўтдик. Афсуски, ҳозирча нормативларнинг бирлигини таъминлашга эришилганича йўқ. Уларнинг ҳажми кўп даражада даромадлар ва харажатлар ўртасидаги нисбатга (аввало, беш йиллик пландаги капитал маблағларга) боғлиқ. Давлат бюджетига фойдадан ажратмалар нормативининг жуда катта дифференциясининг нохуш таъсирини сусайтириш учун муҳим қарор қабул қилинди: беш йиллик план топшириқларидан ташқари фойдани кўпайтиришга муваффақ бўлаётган корхоналарга бир хил ажратма нормативлари белгилаш кўзда тутилди. Шу фойданинг 70 проценти корхона ихтиёрида қолади, 30 проценти эса давлат ихтиёрига ўтказилади. Ҳозирги вақтда 13-беш йиллик планнинг таркибий қисми бўлган иқтисодий нормативларни тайёрлаш ишлари бошлаб юборилди. Масалага сифат жиҳатидан янгича қаралади. Бу нормативлар планни ишлаб чиқиш, натура ва қиймат нисбатларини бир-бирига уйғунлаштиришнинг энг муҳим дастури бўлади. Кўзланган фойдага солиқ чиқариш методлари (ресурслар учун ҳақ ундириб олиб) ишлаб чиқилмоқда.

Улгуржи, харид ва чакана нархларни ислоҳ қилишга тайёргарлик ишлари кенг авж олдириб юборилди. Нархларнинг ҳамма турлари биринчи марта ўзаро алоқадорликда қайта кўриб чиқилади. Корхонанинг «яшаш муҳити»даги янгилик, унинг бошқарувнинг олий бўғини системаси — давлат томонидан планлаштириш, молия ва кредит, моддий таъминлаш системаси билан ўзаро алоқадорлигининг янги усуллари таркиб топмоқда.

Корхоналарнинг янги шароитда ишлаши учун ҳуқуқий асослар йўлини «тозалаш» ишлари ниҳоясига етмоқда. Марказий иқтисодий органлар томонидан нашр этилган барча норматив актларни Қонунга мувофиқлаштириш амалда тугади. Планлаштириш, маблағ ажратиш, кредит бериш, моддий-техника таъминоти бўйича ўнлаб юридик ҳужжатлар бошқатдан ишлаб чиқилди.

Хуллас, янги Қонун амал қилиши, дастлабки кунлариданоқ экономиканинг «марказлашган» уюмларига қоқилмасдан яшаши учун ҳамма ишлар қилинмоқда. Бунда ҳамма нарсани ҳисобга олиш, ҳамма нарсани назарда тутиш қийин, албатта. Чунки бу — ҳали янги, ҳанузгача мисли кўрилмаган иш. Лозим бўлиб қолса йўл-йўлакай тузатишлар киритилади, янги бошқарув механизми такомиллаштирилади. Лекин унинг чизмаси, асосий схемаси, амал қилиш принциплари тўғри акс этганлиги, шубҳасиздир. Бугунги кунда энг муҳими — янгичасига ишлаш мумкин эканлигига ишончсизлик ҳолатидан чиқиб кетиш, янги хўжалик механизми принципларини маҳкам ушлаш, танланган йўлдан чекинмаслик, балки янада олға бориш, бу йўлда ўз умрини ўтаб бўлган хўжалик механизмининг икир-чикирлари ва тугунларини улоқтириб ташлашдир.

В. К. СЕНЧАГОВ,
иқтисод фанлари доктори, профессор.
(«Неделя»нинг 3-сонидан).

ЖОНАЖОН ВАТАН БЎЙЛАБ

Эл дастурхонига

Озарбайжон ССРдаги «Москва» совхозининг боғбонлари ўтган йили токзорлардан ғоятда юқори ҳосил етиштирдилар. Хўжаликнинг илғор бригадаларида етиштирилган ҳосилнинг шираси ҳар йилдагидан ҳам бошқача бўлди. Кишмишбоп узумлар қуритилиб ва яхши саралаб истеъмолчилар учун тайёрланди. Совхозга қарашли махсус цехларда упаковка қилинган майизлар ҳар бир истеъмолчини қувонтириши мумкин.

Суратда: хўжаликнинг тайёрлов цехи моҳир ишчиси Меҳбара Ҳамиева аҳолига жўнатиладиган тайёр кишмишларни намойиш этмоқда.

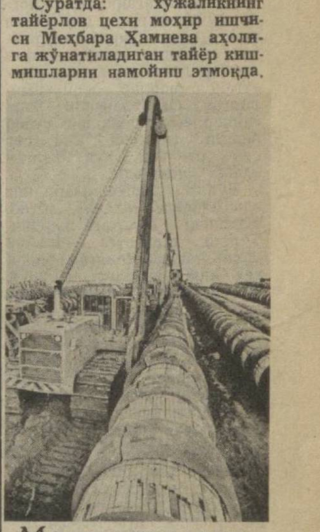

Монтажчилар маҳорати

Ямбург—Тула—1 газ қувури участкасини бунёд этишда қатнашаётган Социалистик Меҳнат Қаҳрамони А. Ф. Символоков бошчилигидаги хўжалик ҳисобидаги комплекс бригада аъзолари Волга дарёси остидан ўтадиган қувурларни муддатидан тўққиз ой олдин ётқизишга муяссар бўлдилар. «Востокподводтрубопроводстрой» трестининг ер ости техник ишларни бажарадиган махсус 4-бошқармасига қарашли бу коллектив эгаллаган марра газопровод қурилишининг бошқа участкаларида ҳам ишларни янада тезкорлик билан олиб бориш имкониятини яратди.

(ТАСС фотохроникаси).

КЎКЛАМ ЯҚИН, ТАЙЁРГАРЛИКНИ КУЧАЙТИРИНГ!

Тараддуд

Поп районидаги «Поп» совхози механизаторлари техника ремонтини қизғин олиб бормоқдалар. Ҳозирга қадар 31 та чопиқ, 35 та ҳайдов тракторлари, 40 та культиватор, 17 та чизель, 600 та зигзаг борона ремонт қилиб қўйилди. Бу ишларда Т. Каримов, Г. Ҳайдаров, М. Юнусовлар актив иштирок этмоқдалар. Ремонтчиларга қулай шарт-шароит яратилган. Улар техника ремонтини 1 февралгача тугаллаш учун курашишмоқда.

Совхозда шўр ювиш, ариқ-зовурларни тозалаш, маҳаллий ўғит ташиб чиқариш ишлари ҳам қизғин боряпти. Ҳар куни 10 та транспорт тракторлари билан 70—80 тонна ўғит ташилмоқда.

Б. МАҲМУДОВ.

Ремонт қизғин

Хўжаобод районидаги Абдулла Набиев номли колхоз марказий машина-трактор паркида техника ремонти авжида. Ҳозиргача паркда 12 чопиқ трактори, 10 та сеялка, 13 мола ва культиваторлар, ҳайдов тракторлари созланиб, старт чизиғига келтириб қўйилди. Ремонтдан чиқарилган тракторлар комиссия кўригидан ўтказилмоқда. Маҳмуджон Ғафуров, Исмоил Сотволдиев, Икром Исоқовлар ремонт ишларида актив қатнашмоқдалар. Колхоз механизаторлари ремонтни сифатли ва тез тугатиш учун барча резервларни ишга солмоқдалар.

М. ЧУМИРЗАЕВ.

Таҳлил ва сабоқ

ДЕПСИНИШ

• ЙЎЛ ҚЎЙИЛГАН ХАТО ВА КАМЧИЛИКЛАРДАН ЖИДДИЙ ХУЛОСА ЧИҚАРИБ ОЛИНМАЯПТИ.
• КЎКЛАМГИ ЭКИШ МАВСУМИГА ТАЙЁРГАРЛИК ҚОНИҚАРСИЗ АҲВОЛДА.
• ДАЛА ИШЛАРИ СИФАТИ ТАЛАБ ДАРАЖАСИДА ЭМАС.
• МАҲАЛЛИЙ ЎҒИТ ТАЙЁРЛАШ, ТЕХНИКАНИ РЕМОНТ ҚИЛИШ ИШЛАРИ ЧЎЗИЛИБ КЕТМОҚДА.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг VII пленумида республикадаги қолоқ районлар қаторида Усмон Юсупов райони ҳам ҳаққоний танқид қилинди. Чунки район пахта тайёрлашда бўрноғи йили эришган маррасини ҳам бой берди. Мавжуд 22 минг 430 гектар ердан 57200 тонна ўрнига 26562 тонна пахта териб олиниб, йиллик план 46,4 процентда қолиб кетди.

Машина терими плани ҳам барбод берилди. 11186 тонна пахта «зангори кема»лар бункеридан тўкилди. Ишчи кучи кам қўриқ районда ҳар бир машина билан ўртача 42 тоннадан пахта терилгани нормал ҳол эмас, албатта.

Пахтачиликдаги бу муваффақиятсизликни ташкилотчилик, сиёсий ва хўжалик ишидаги эскича ёндашув оқибати дейиш мумкин. Бу ишлаб чиқаришга интенсив технологияни жорий этишда ҳам, алмашлаб экишни йўлга қўйишда ҳам намоён бўлмоқда. Шунга қарамай пахта-беда алмашлаб экишни кенг амалга ошириш ҳануз эътибордан четда қолаётир. Эндигина экин майдонларининг 70 процентида алмашлаб экишни ўзлаштириш мўлжалланяпти.

Район пахта тайёрлашда ўтган йили Қашқадарё областида энг охирги ўринни эгаллаган бўлса, «Совет Россияси» совхози (директори Очил Шукуров, бош агрономи Холмон Ниёзов) райондаги энг паст кўрсаткичга эришган хўжалик. Совхозда пахта тайёрлаш йиллик плани 26 процентдан нарига ўтмади. Гектарига 6,2 центнердан ҳосил олинди. Машина терими плани 14,7 процентга бажарилди. Бундай ачинарли манзарадан хўжалик раҳбарлари ташвишланяптиларми? Йўқ. Совхозда янги ҳосилга тайёргарлик ишлари билан танишганимизда бунинг гувоҳи бўлдик.

«Тошкент» совхози (директори Ҳайдар Ҳидиров, бош агрономи Носир Чоршанбиев) ҳам аввалги йил кўрсаткичидан анча орқада қолди. Давлатга 7700 тонна ўрнига 3370 тонна пахта сотилди. Машина терими плани 31 процентга зўрға етди. Савол туғилиши мумкин: ўтган йилги доғни ювиш учун нима ишлар қилиняпти? Афсуски, дала ишларида сафарбарлик сезилмайди. Шўр ювиш, ариқ ва зовурларни тартибга келтириш ишлари ўлда-жўлда. Техника ремонти тугалланмаган.

«Ўзбекистон Компартияси 50 йиллиги» совхози районда йирик пахтакор хўжалик. Қўриқ совхоз ўтган йили 8 минг тонна пахта етиштириши керак эди. Совхоз директори Нажим Эшонқулов хўжаликка раҳбар бўлиб тайинланганда: «У қиламан, бу қиламан, хўжаликни қолоқлик ботқоғидан олиб чиқаман», дея мақтанганди. Кузда директор елка қисиб қолди. Ҳамманинг орзу-умидини пучга чиқарди. Гектарига 8 центнердан пахта ҳосили олинганлиги, ялпи хирмон 30,8 процентда, машина терими плани 16,6 процентда қолгани унинг ишни эплолмаганлигидан далолат эмасми?

Шунингдек, райондаги Автономов номли, «Янгиобод», «Пахтакор» совхозларида ҳам пахтачиликда жиддий хатоларга йўл қўйилди.

Район раҳбарлари бу соҳада юз берган аҳволни синалмаган пахта чигити экилганлиги билан изоҳламоқчи бўлишади. Тўғри, қарийб 19 минг гектар ерга «Ф-175» навли пахта чигити экилди. Лекин ғўза парвариши технологиясига амал қилган, дала ишларини тўғри ташкил этган 21-совхоздан Амир Файзиев бошлиқ бригада 58 гектар ерга экилган «Ф-175» навли пахтадан гектаридан 24 центнер ўрнига 26,7 центнер, Калинин номли совхоздан Тўра Бекназаров бошлиқ бригада 47 гектар ернинг ҳар гектаридан 23,3 центнер ўрнига 28,6 центнердан, Ульянов номли совхоздан Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати Гулчеҳра Мўминова бошлиқ бригада 71 гектар ернинг ҳар гектаридан пландаги 29,1 центнер ўрнига 32,5 центнердан хирмон кўтариб, юқори натижаларни қўлга киритди-ку!

Афсуски, бир хил шарт-шароитга эга 21-совхозда 22 та, 22-совхозда 26 та, «Совет Россияси» совхозида 23 та бригада эса гектаридан атиги 5—10 центнердан пахта олди. Шу билан бирга 21-совхозда Узоқ Жовлиев, Шерқул Зулфиқоров, Холли Муҳаммадиев, 22-совхоздан Илҳом Раҳимов, Нормамат Файзиев, 10-совхоздан Ҳамро Раҳматов, Ўрол Тошмуродов, Маҳсум Диёров, «Пахтакор» совхозидан Карим Исомов, Ёрқул Сафаров, Ислом Жўраев бошлиқ бригадалар гектаридан 4—5 центнер ва ундан ҳам кам ҳосил олганлиги бу ерларда тартиб-интизом бўшашиб кетганлиги, топширилган иш учун масъулиятни сезмаслик, қатъий назорат йўқлигини кўрсатади.

Ҳалол, виждонан ишлаш ўрнига айбни навдан қидириш бизнингча адолатдан эмас. Ҳамма камчиликлар дала ишлари агротехника қоидалари асосида уюштирилмаганлиги оқибати дейиш мумкин. Энг муҳими кўп жойларда ғўзани суғоришда хатога йўл қўйилди. Ҳадеб устма-уст сув таралаверади. Бу эса ғўзанинг ғовлаб кетишига сабаб бўлди. Ягана ҳам сифатли ўтказилмаганди. Август ойида ўсимликнинг кўкига маҳлиё бўлиниб, парвариш сусайтирилди. Дефолиация сифатли ўтмади. Натижада каттагина миқдордаги ҳосил бой берилди.

Бу районнинг иқтисодий кўрсаткичига катта зарар келтирди. Ҳозир хўжаликларнинг давлатдан 30 миллион сўмдан зиёд қарзи бор. Ўтган йил якуни бўйича районда 1 центнер пахтанинг таннархи 60 сўм 59 тийин ўрнига 71 сўм 63 тийиндан тўғри келди. 21-, 10-, «Янгиобод» совхозларида 1 центнер пахтанинг таннархи 87—97 сўмдан тушмоқда.

Хўш, районда ўтган йилги хатоларни такрорламаслик учун қандай тадбирлар амалга оширилмоқда. Шу кунларда РАПО ва хўжаликлар раҳбарлари кўкламги тайёргарлик бўйича бирмунча иш қиляптилар. Жумладан ўрта звено кадрлар — бригадирлар, бўлим бошлиқлари қисқа муддатли курсда ўқитилди. Мавжуд 21 минг гектар ер икки ярусли плуг билан шудгорланди. Пушта оладиган 130 та мослама яратилди. 8 минг гектар ерга фосфорли ўғит солинди. Аммо бу районда кўкламга ҳозирлик яхши, деган гап эмас. Кўпгина бригадалар далалари ғўзапоядан тўлиқ тозаланмасдан шошма-шошарлик билан шудгор қилинган.

Хўжаликларда 7 минг гектар ернинг мелиоратив ҳолати яхшиланиши, 1700 гектар ернинг шўри ювилиши керак. Аммо ҳозирча бу ишларга киришилмай, қимматли вақт бой берилмоқда. Маҳаллий ўғит жамғариш ҳам талабга жавоб бермайди. 31 минг тонна маҳаллий ўғит тўпланган, холос. Пол олиш, ариқларни бетонлаштириш ишлари чўзиляпти.

Техниканинг мавсумга тайёргарлиги ҳам суст. 390 та чигит экиш сеялкасидан 252 таси, 425 та чопиқ тракторидан 318 таси, 404 та культиватордан 200 таси ремонтдан чиқарилган. Кўкламга тайёргарлик, айниқса Калинин номли, Автономов номли, 22-совхозларда ёмон аҳволда.

Маълумки, пахтачилик тақдирини мутахассис кадрлар ҳал қилади. Шуни ҳисобга олиб бу йил РАПО (кенгаши раиси Т. Сатторов) бир қатор тадбирларни ишга солмоқда. Бригада ва бўлим бошқарувчиларининг кўпчилиги ўзгартирилди. Энди уларнинг 40 процентини мутахассис кадрлар ташкил этади. Ўз-ўзидан равшанки бу билан ҳам аҳволни ўнглаш қийин. Аввало ишни яхшилаш учун РАПОнинг ўзида етакчи кучларни жамлаш мақсадга мувофиқдир.

Бир сўз билан айтганда, бир жойда депсиниш, бепарволик ва ишга эскича ёндашув қимматга тушади. Шу зайлда иш тутилганлиги оқибатида ўтган йилларда йўл қўйилган хатолар келажак учун сабоқ бўлмоғи лозим. Буни район партия ва совет ташкилотлари раҳбарлари унутмасликлари зарур.

М. КАРОМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

БОКС:

МАҲОРАТ СИНОВИ

Шу кунларда мамлакатимиз энг кучли боксчилари ўзига хос имтиҳондан ўтмоқдалар. Республикамиз пойтахтининг марказий «Юбилей» спорт саройида ўрнатилган катта рингда жисмоний ва руҳий имкониятлар синалмоқда. Сирасини айтганда республикамиз боксчиларига осон бўлмаяпти. 20 нафардан ортиқ спортчи мамлакат чемпионатига ҳозирлик кўрган эди. Бугунгача уларнинг ярмидан кўпи ўйиндан чиқишга мажбур бўлди. Шайликнинг тобига етмагани, тўпланган тажрибанинг камлиги, баъзи ҳолларда техник ва тактик ҳаракатлардаги нўноқлик мухлисларни ранжитмоқда. Ҳозирча тўрт боксчимиз — Сергей Васильенко, Артур Григорян, Толиб Исроилов, Ринат Тришевлар дастлабки учрашувни муваффақиятли ўтказишди.

Бугун боксчилар ўртасида сўнгги саралаш учрашувлари бўлиб, эртадан бошлаб рингга чорак финалчилар таклиф этилади. Сўнгги саралаш баҳсларида мухлислар эътиборини тортган учрашувлардан баъзилари ҳақида фикр юритамиз. Жумладан, 54 килограмм вазнли боксчимиз Илёс Раҳимжонов арманистонлик Хвича Хидрянга ютқазиб қўйди. Унинг командадоши Қосим Раҳимов эса Сергей Уфимцев (РСФСР) зарбларига дош беролмади. Нукуслик Торебой Иброҳимов арман боксчиси Степан Шахпазянни нимчорак финалга чиқишига «йўл» очди. Фақат Толибжон Исроилов ишончни оқлади. У ленинградлик Александр Сабор билан «жанг»да аниқ ва кучли зарбларни ўрнига қўйиб, ғалаба нашидасидан баҳраманд бўлди. 63,5 килограммли яна бир боксчимиз Эрик Болжоновнинг ҳаракатлари баҳосиз қолди. Эрик белоруссиялик халқаро мастер Вячеслав Яновский билан учрашувда маҳорат кўрсатди. Уччала раундда мувозанат сақланди. Очколар ҳам тенг. Ҳакамлар бир қарорга келолмай, ғолибни аниқлашни бир кунга кечиктиришди.

Қозоғистонлик боксчи Алексей Мирошниченко билан грузин Дхаба Сухашивили учрашуви ҳам кескин ва муросасиз бўлди. Халқаро мастер Алексей икки раунд мобайнида мутлақ устунликка эришди. Унинг Дхабага нокдаун зарбини бериши ортиб тушди. Ҳакамлар ўйинни барвақт тугатишди.

Шунингдек, Юрий Александров (РСФСР), Альберт Казанджян (Грузия), ғалабалари ҳам ишқибозлар эътиборни тортди. Энди навбат чорак финал учрашувларига.

Ҳ. НОСИРОВ,
А. АЛИМОВ.

ПОЙТАХТ ТЕАТРЛАРИДА

Тошкент давлат музикали комедия театрида В. Иванов ва Д. Трифонов пьесаси асосида саҳналаштирилган «Фраскита» опереттасининг премьераси бўлиб ўтди. Соф севги, унинг енгилмас куч-қудрати ҳақида ҳикоя қилувчи бу янги спектаклни режиссёр В. Лазаренко саҳнага қўйди. Дирижёр — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби Б. Расулов.

СУРАТДА: шу опереттадан бир кўриниш.

Ф. ҚУРБОНБОЕВ фотоси (ЎзТАГ).

● *Соғлиқни сақлаш — «Совет Ўзбекистони» назоратида*

МЕН СИЗДАН ЖАФО ТОПДИМ...

Беруний район марказий шифохонаси хирургия бўлимидамиз. Қишда ремонт ишлари бошланганидан, беморлар йўлакларга, дам олиш жойларига кўчириб чиқарилган. Ошхонанинг ярмига яраларидан қон, йиринг оқаётган беморлар жойлаштирилган. Овқатлангани кирганлар эса ошпаз қиз сузиб берган гўштсиз, сифатсиз суюқ овқатни дуч келган жойда ичишарди.

Бўлим шифокорларининг «таъбларига таҳсин» айтиб, тўртинчи палатага кирдик. Тўртта каравотга чиройли қилиб чойшаб ёпилган, бироқ ҳеч ким ётмаслиги маълум бўлиб қолди. Қизиқ, беморлар ошхонада, йўлакда ётса-ю, бу ерда жойлар бўш турса?! Шифохона бош врачи Х. Нуруллаев бу тартибсизликлардан ноқулай аҳволга тушиш ўрнига, турли баҳоналарни рўкач қилиб, сувдан қуруқ чиқишга уринди.

Район марказий поликлиникаси ҳам шифохонанинг шундоқ ёнгинасида жойлашган. Бу ерда аҳолини ялпи диспансер кўриги (КАСМОН)дан ўтказиш бўйича антиқа тартиб ўрнатилибди. Поликлиникага келган бемор аввал комплекс кўрикдан ўтади. Ундан кейин тегишли шифокорга кўринади. Беморлар комплекс профилактика эшиги олдида соатлаб, ҳатто бир неча кунлаб навбат кутишига тўғри келмоқда. Норози бўлган кишилар аҳволи оғир бўлишига қарамай кетиб қолишмоқда. Ахир, кўрикдан ўтказишнинг ўзига яраша тартиб-қоидалари бор-ку? Бундай антиқа тартибнинг жорий қилиниши эса сон кетидан қувишдан бошқа нарса эмас. Навбатда турганларнинг кўнглига қўл солганимизда, кўпчиликнинг фиғони фалакка ўрлади. Айниқса, узоқ колхоз ва совхозлардан келувчи беморлар азият чекаётганини айтишди.

Лаборатория бўлимининг иш тартиби ночор. Аксарият беморлар топширган анализларга ҳафталаб жавоб олишолмайди. Анализ учун олинган қон лабораторияга элтиб бериш учун беморнинг қўлига тутқазилиши одат тусига айланган.

Бош врачнинг поликлиника ишлари бўйича ўринбосари Ф. Давлетов медицинага оид оддий саволларга ҳам жавоб беролмайди. Комплекс профилактикадан ўтказиш бўйича жорий этилган тартибларнинг яроқсизлигини унинг ўзи ҳам эътироф этди, бироқ ишни яхшилаш борасида мустақил, жўяли фикри йўқ.

Поликлиника ҳозирги замон талабларига жавоб бермайди. Лойиҳа бўйича кунига 250 беморни қабул қилишга мўлжалланган. Аслида эса мингдан ортиқ бемор қабул қилинмоқда. Бунинг устига болалар поликлиникаси, аёллар консультацияси ҳам шу бинода. Ҳаммаси бўлиб 33 кабинет бор. Ваҳолонки, шифокорларнинг нормал ишлаши учун катталар поликлиникасининг ўзига 54 кабинет керак.

Махтумқули номли колхозда жойлашган Озод қишлоқ участка шифохонасининг қурилганига ўттиз йилдан ошди. Аммо бирор марта ҳам капитал ремонт қилинмаган. Шифохона райондаги уч хўжалик аҳолисига хизмат қилсада, ҳатто оддий кир ювиш машинаси йўқ. Ичимлик сув 200 метр наридан челаклаб ташилади. Айтишларича, олтита медицна ҳамшираси уззу-кун сув ташиш билан овора экан.

Овқатлар кўпинча гўштсиз тайёрланади. Ўша куни тайёрланган таомларнинг калорияси ҳам нормадан 25-30 процент кам эди. Район санитария-эпидемиология станцияси маълумотлари район марказий шифохонаси, болалар шифохонаси, сил касалликлари, болалар сил касалликлари диспансерлари, «Партия XX съезди» қишлоқ участка шифохоналарида овқатлар калорияси кўпинча нормадан пастлигини кўрсатади.

Элликқалъа район марказий шифохонасида аҳолига медицина хизмати кўрсатиш борасида ижобий ўзгаришлар кўзга ташланади. Барча бўлимларда иложи борича тозаликка риоя қилиниши (гарчи шифохонанинг сув билан таъминланиш даражаси 20 процент атрофида бўлса ҳам) кишини хурсанд қилади. Аксарият бўлимларда медицина маорифи иши яхши ташкил қилинган.

«Ленинград» колхозида қишлоқ амбулаторияси ишга туширилди. «Бухан-Мерей» совхозидаги қишлоқ участка шифохонаси янги бинога кўчиб ўтди. Оржоникидзе номли совхозда «Тез ёрдам» филиали очилди. Марказий дорихона, санэпидстанция, поликлиника, болалар поликлиникасига бирмунча қулай бинолар ажратилди.

«Қирққизобод» колхозида эллик беморга мўлжалланган қишлоқ участка шифохонаси қурилиши бошлаб юборилди. 165 ўринли марказий шифохона, кунига уч юз беморни қабул қилишга мўлжалланган поликлиника қурилиши шу йил поёнига етказилади.

Бироқ поликлиника мудири Б. Ўриновнинг афсус билан айтишича, янги қурилаётган бино 7—8 врачга мўлжалланган, холос. Айни пайтда поликлиникада элликта мутахассис фаолият кўрсатаётир. Марказий шифохона қурилиши тўғрисида ҳам шундай фикрни айтиш мумкин. Бу иншоотлар ҳамонки қурилар экан, уни план асосида, аҳоли сонини назарга олган ҳолда, барча талабларга жавоб берадиган қилиб қуриш мумкин эди-ку!

Районда ҳаммаси бўлиб 41 та фельдшерлик-акушерлик пункти мавжуд. Шунинг ярмидан ортиғи замон талабига жавоб бермайдиган биноларга жойлашган.

«Москва» совхозидаги фельдшерлик-акушерлик пунктига боғчадан учта хона ажратиб берилган. Лекин улар жуда тор. Медпункт учун янги қурилган бино деярли битиб қолган-бўяб, оқланса бас, кўчиб кириш мумкин. Аммо пункт мудири Г. Йўлдошеванинг гапича совхоз раҳбарлари: «Молхона, товуқхоналарни биткaзиб олганимиздан кейин медпунктга қараймиз», — дейишган. Инсон саломатлигини муҳофаза қилишга эътибор шу бўлдими?

Марказий шифохонанинг юқумли касалликлар бўлимидаги аҳвол эса кишида нохуш таассурот қолдиради. Чунки бўлим биноси эскириб, ундаги жиҳозлар яроқсиз ҳолга келиб қолган. Беморлар касаллик варақасини вақтида ололмаётганидан, санэпидстанция ходимларининг ўз ишига масъулиятсизлигидан шикоят қилишди.

— Олдин укам сариқ бўлди. Шу ерда ётиб чиқди. Бироқ санэпидстанциядагилар уйимизни дизенфекция қилишмади. Мана, оқибатда ўзим ҳам касалландим, — дейди Ҳасанбой Шеримбетов.

«Ленинград», «Дўстлик», Калинин номли колхозлар ҳамда Охунбобоев номли, Оржоникидзе номли совхозлар районнинг Сарибий участкасига жойлашган. Лекин марказий шифохона бу ердан эллик километр (баъзи хўжаликлар ундан ҳам олис) узоқда жойлашган. Бироқ бу ерда 150 беморга мўлжалланган шифохона қурилиши мана тўрт йилдирки муаммо бўлиб қолаётир.

— Сарибийда қуриладиган янги шифохона масаласида ёзмаган идорамиз, наказ бермаган депутатимиз қолмади, — дейди район партия комитетининг биринчи секретари А. Юсупов.— Тўрткўл шаҳри у ердан яқин — 3—4 километр. Бироқ уларнинг ҳам аҳволи ўзимизга маълум. Шундай бўлсаям оғир касаллар борса, олиб қолишяпти. Умуман, республикамизнинг шу ишга алоқадор идоралари раҳбарларидан илтимос қиламиз, бу борада биздан ёрдамларини аямасалар...

Энг муҳим муаммолардан яна бири шифохоналарни дистирланган сув билан таъминлаш масаласи экан. Элликқалъа районидаги ресурслардан дистирланган сув тайёрлашнинг имконияти йўқ. Ҳозирча Тўрткўл шаҳридан ташиб келтирилмоқда. Бироқ бу сув район шифохоналари талабини тўла қондира олмайди. Сифати ҳам яхши эмас. Уч кундан кейин айниб қолади. Мабодо ишлатилгудай бўлса, беморлар ҳаётини хавф остида қолдириш мумкин. Афсуски, бундай ҳолга кўп бор дуч келинди. Хўш, нима қилиш керак?

— Районлараро дистирланган сув ишлаб чиқарувчи махсус цех қурилиши керак, — дейди марказий шифохона бош врачи Собиржон Хўжаметов. — Ана шунда маҳсулот сифати яхшиланади. Бундай цех тайёрлаган сувдан бир ой давомида фойдаланиш мумкин.

Ҳозир Сарибийда ишлаб турган «Янги йўл» участка шифохонаси алмисоқдан қолган саройда жойлашган десак хато бўлмас. Хоналар одам бўйи фанерли деворлар билан бўлиб чиқилган. Бинонинг нариги бурчагида йиғлаган боланинг овози энг четтка хонадаги беморнинг қулоғини қоматга келтиради.

Ўн икки квадрат метрли хонада беш она бемор фарзандларини олиб ётибди. Қоида бўйича ҳар бир беморга етти квадрат метр жой лозимлигини эътиборга оладиган бўлсак, аҳвол нечоғли ачинарли эканлигини тасаввур қилиш қийин эмас.

Туғуруқхона бўлимидаги аҳвол ҳар қандай бағри тош одамнинг ҳам дилини хуфтон қилади. Сабаби, бино ёлчитиб иситилмайди. Деразалар эски, бир қават. Оналар ва болалар хонасидаги ҳарорат 10 — 12 даражада. Кечалари бундан ҳам совуб кетади. Оналар кўрпадан фақат бошларини чиқариб, қалтираб ётишибди. Чақалоқлар эса янги дунё уларни бу даражада «совуқ» қаршилаганидан норозидай, чинқириб йиғлашади.

Иситиш масаласида шифокорлар билан узоқ баҳслашишга тўғри келди.

— Биз бошлиқлар нима деса шуни бажаряпмиз, — дейди акушер Нуржон Қурбонова пинагини ҳам бузмай.

— Қайси бошлиқ?

— Мана бош врачимиз...

— Мен ундай буйруқ берган эмасман, — деб тонади шифохона бош врачи Ш. Аллаёров. — Бироқ норма бўйича бир печкага ўн килограмм кўмир ёқилади. Ортиқча ёқсак, бухгалтерия жанжал қилади.

Партия ва ҳукуматимиз оналар ва болалар соғлиғи тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилиш кераклигини уқтириб турган бир пайтда бу аҳволни қандай баҳолаш мумкин?! Янги кўзи ёриб, нозиклашган оналарнинг эртага ҳоли не кечади? Чақалоқларнинг-чи?! Икки-уч килограммгина кўмирни аяб, уларнинг ҳаётини хавф остида қолдирмаяпмизми?

Ана шунга ўхшаш сабаблар учун бўлса керак, республикамизда туғилаётган ҳар мингта боладан 46 таси, ҚҚАССРда туғиладиган болаларнинг 69 таси дунёдан бевақт кўз юммоқда. Баъзи оналар майиб-мажруҳ бўлиб қолаётир. Афсуски, айни кунларда автоном республика шифохоналаридан миннатдорчилик ҳисси билан эмас, «мен сиздан жафо топдим» деб чиқиб кетаётган оналар кўп.

Тўрткўл районидаги «Совет Ўзбекистони» колхозида жойлашган қишлоқ участка шифохонасида оналар каравотларининг торлигидан, болалар билан ётиш қийинлигидан, медицина маорифи иши яхши йўлга қўйилмаганидан зорланишди. Дарҳақиқат, шифохона коридори тор, мебеллар ибтидоий. Беморлар ҳордиқ чиқариши учун ҳеч қандай шароит йўқ. Телевизор бўла туриб, бош врач томонидан яшириб қўйилган.

Беморлар касаллик турларига қараб эмас, аралаш-қуралаш ётқизилаверади. Бу нарса тиббиётда ёмон оқибатларга сабаб бўлишни наҳотки шифокорлар билишмаса?

Эшикка яқинроқ ётган кексароқ аёл билан танишамиз.

— Оймон Жабборovaман, — дейди у.

— Қаерингиз оғрийди?

— Бағрим оғрийди, бағрим, — зорланади у. — 58 ёшга кирдим. 35 йил пахтазорда ишладим, етти ўғил бир қиз ўстирдим. Меҳнатларим, бола-чақаларим ҳузурини кўриб, пири-бадавлат бўлиб ўтирадиган пайтимда касал бўлиб қолдим... алам қиларкан.

— Қандай истакларингиз бор?

— Истагим пахтага дори сепишмаса... Касалликнинг кўпи шу доридан. Шудгорга дори тушмаса, одамлар ўз-ўзидан соғлом бўлиб кетишади, болам.

Тери касалликлари шифохонаси шаҳар ичига жойлашганига қарамай атрофларида ахлатлар уюм-уюм. Палаталар, коридорлар ҳафталаб ювилмайди. Доим чангтўзон. Чойшаблар ифлос. Деразалар пардасиз, доғ-дуғ. Ҳамма ёқни суварак босиб кетган. Санитарка, ҳамширалар учун бу нарсалар оддий манзарага айланган, ирганишмайди ҳам. Бу ҳақда марказий шифохона бош врачи Г. Хўжаниёзова билан суҳбатлашганимизда ў ажабланиб ўтирмади. «Ҳа, шунақа эканми?» — деб қўя қолди.

Райондаги 44 фельдшерлик-акушерлик пункт (ФАП)ларидан 43 тасининг биноси талабга жавоб бермайди. Иккита ФАПнинг ҳаттоки, тайинли жойи ҳам йўқ. Деярли ҳамма ерда физиотерапевтик аппаратлар, фельдшерлар, акушерлар, ҳамширалар учун махсус сумкачалар етишмайди. Марказий шифохона аслида 240 ўринга мўлжалланган. Шароит тақозоси билан 700 га яқин бемор ётади.

Автоном республикада тиббий хизматнинг бу даражада пасайиб кетишининг асосий сабаблари мутахассис кадрларнинг камлиги, малакасининг пастлиги, тармоқ моддий-техника базасининг заифлиги, таъминотнинг ёмонлиги, мутахассис кадрларга моддий-маиший шароит яратиб беришга етарли аҳамият берилмаётганидир.

Медицина муассасаларида мутахассис кадрлар етишмаслигини бартараф этиш имкониятларидан бири уларга нормал яшашлари учун моддий, маънавий, маиший шароит яратишдир. Афсуски, Тўрткўл районида кейинги олти йил давомида бирорта медицина ходими квартира ёки ер-участка билан таъминланмаган. Беруний районида ҳам аҳвол шундай.

Элликқалъа районининг бутун бошли марказий шифохонаси ўтган йил декабрь ойида бор-йўғи 40 дона венадан дори қуядиган «ичак» олган холос. Бу шундай системаки, ундан иккинчи марта фойдаланиб бўлмайди. Кўп марта фойдаланишга мўлжалланганлари эса анчадан буён келмайди. Ана энди тасаввур қилинг: шифохонада вена қон томиридан дори қуйилиши керак бўлган 15 та касал бўлса, уларга кунига бир мартадан дори қуйилса, 40 та ичак 2,5 кунда тугайди. Қолган 27,5 кунда беморларни нима билан даволаш керак? Турган гап, ночор қолган шифокорлар бир ичакдан икки, уч марта фойдаланадилар.

Биз ана шундай «гуноҳсиз жиноятчи» врачларнинг кўпи билан гаплашдик. Турган гапки нега бундай қилдингиз, деб таъна қилолмадик. Қайси медицина муассасасига бормайлик, озиқ-овқат маҳсулотлари таъминотидаги узилишлар, дори-дармонлар, айниқса, медицина асбоб-ускуналарини стерилизация қиладиган «Автоклав» аппарати ниҳоятда танқислигидан ташвишланиб гапиришди.

Хуллас, автоном республиканинг қатор районларида тармоқда вужудга келган аянчли вазиятни бартараф этишга ҳамон юзаки ёндашилаётганлиги аён бўлди. Маҳаллий партия ва совет органлари ҳанузгача аҳволнинг жиддийлигини чуқур ҳис этишмаётир. Халқ саломатлигини сақлашдай муқаддас ишга ўгай кўз билан қаралаётгани, бу соҳадаги қўпол камчиликлар хўжакўрсинга, ёки ҳисобот учунгина кўриб чиқилаётгани билиниб қолди. Тармоққа эса ўз ишларини тубдан қайта қуришлари учун амалий ва принципиал ёрдам керак.

А. БОЙҚЎЗИЕВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

Редактор ўринбосари
Т. НАЖМИДДИНОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги
ТРАВМАТОЛОГИЯ ВА ОРТОПЕДИЯ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ
бўлинмалар ва бўлимлар бўйича вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

катталарнинг ўткир шикастланиши — **раҳбар** (медицина фанлари доктори ёки кандидати), **катта илмий ходим** (медицина фанлари кандидати), **кичик илмий ходимлар** (медицина фанлари кандидати, илмий даражасиз — 3);

болаларнинг ўткир шикастланиши ва панжа бўлинмалари — **раҳбар** (медицина фанлари доктори ёки кандидати), **катта илмий ходимлар** (медицина фанлари кандидатлари—2), **кичик илмий ходимлар** (медицина фанлари кандидатлари, илмий даражасиз — 4);

шикастланиш оқибатлари — **катта илмий ходимлар** (медицина фанлари кандидатлари — 2), **кичик илмий ходимлар** (медицина фанлари кандидати, илмий даражасиз — 2);

катталар ортопедияси — **раҳбар** (медицина фанлари доктори), **катта илмий ходим** (медицина фанлари кандидати), **кичик илмий ходимлар** (медицина фанлари кандидатлари, илмий даражасиз — 2);

болалар ортопедияси — **катта илмий ходимлар** (медицина фанлари кандидатлари — 2), **кичик илмий ходим** (медицина фанлари кандидати, илмий даражасиз);

тос-чаноқ-бўғимлари патологияси — **катта илмий ходим** (медицина фанлари кандидати), **кичик илмий ходимлар** (медицина фанлари кандидатлари, илмий даражасиз — 2);

рентгенология, лаборатория ва функционал тадқиқотлар (бактериология) — **раҳбар** (медицина фанлари доктори), **кичик илмий ходим** (медицина фанлари кандидати, илмий даражасиз);

социал гигиена тадқиқотлари (қишлоқ хўжалик травматизми группаси билан) **раҳбар** (медицина фанлари кандидати, илмий даражасиз), **катта илмий ходим** (медицина фанлари кандидати, илмий даражасиз), **кичик илмий ходимлар** (медицина фанлари кандидатлари, илмий даражасиз — 2).

КОНКУРС МУДДАТИ — 1 ФЕВРАЛГАЧА.

Адрес: Тошкент шаҳри, К. Маркс кўчаси, 78-уй. Телефонлар 33-10-30, 33-12-35.

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг
АКУШЕРЛИК ВА ГИНЕКОЛОГИЯ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ
бўлимлар бўйича вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

мудирлар: ҳомиладорлик, туғиш ва туғишдан кейинги давр патологияси; гинекология; эндокринология; одам репродукцияси; коагулопатия; ишлаб чиқариш омилларининг аёллар репродуктив қобилиятига таъсирини ўрганиш (акушерлик-гинеколог, гигиенист); илмий-тадқиқот ишлари ва медицина-социал тадқиқотларни планлаштириш ва мувофиқлаштириш (акушер-гинеколог), биохимия лабораторияси, патоморфология, радиоиммунитетларни тадқиқ қилиш лабораториялари (фан докторлари ва кандидатлари).

катта илмий ходимлар: ҳомиладорлик, туғиш ва туғишдан кейинги давр патологияси (3); гинекология; эндокринология; коагулопатия; одам репродукцияси; ишлаб чиқариш омилларининг аёллар репродуктив қобилиятига таъсирини ўрганиш (акушер-гинеколог); акушерлик патологияси чоғида анестезиянинг оқилона усулларини ишлаб чиқиш (анестезиолог); неонатология (педиатр) группалари; биохимия, радиоиммунитетларни тадқиқ этиш, патоморфология (фан докторлари ва кандидатлари) лабораториялари.

кичик илмий ходимлар: ҳомиладорлик, туғиш ва туғишдан кейинги давр патологияси (6), гинекология (2), одам репродукцияси (2), ишлаб чиқариш омилларининг аёллар репродуктив қобилиятига таъсирини ўрганиш (3 — акушер-гинекологлар); группалар: акушерлик патологияси чоғида анестезиянинг оқилона усулларини ишлаб чиқиш (анестезиолог), неонатология (педиатр); лабораториялар: биохимия (2), радиоиммунитетларни тадқиқ этиш (2), патоморфология (2), коагулопатия (2).

КОНКУРС МУДДАТИ — 13 ФЕВРАЛГАЧА.

Ҳужжатлар директор номига тайёрланиб қуйидаги адресга юборилади: 700121, Тошкент шаҳри, М. Горький проспекти, 132-«а» уй.

УЗБЕКИСТОН КАСАБА СОЮЗЛАРИ РЕСПУБЛИКА СОВЕТИ
МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

Касаба союз активи учун хўжалик юритиш ва ўз-ўзини бошқаришнинг янгича шароитларида касаба союз ташкилотларининг қандай ишлаши масалалари бўйича

УЗСОВПРОФДА КОНСУЛЬТАЦИЯ ПУНКТИ ИШ БОШЛАДИ.

Сизни қизиқтирган саволлар юзасидан соат 10 дан 19.00 гача

корхоналар ички хўжалик ҳисоби ва иқтисодий рағбатлантириш фондлари ҳосил қилиш масалалари бўйича 56-85-76, 56-75-68 телефонлари орқали;

— ўз-ўзини бошқариш масалалари бўйича 56-86-74, 56-87-79 телефонлари орқали консультациялар олишингиз мумкин.

ЎЗБЕКИСТОН ССР НЕФТЬ МАҲСУЛОТЛАРИ ДАВЛАТ КОМИТЕТИ
МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

Нефть маҳсулотларини истеъмолчиларга фонд ахборотларини автоматик равишда ёзиб берилиши муносабати билан 4001 ва 4002 формаларидаги «Разнарядкалари» тўғри белгиланган кодлар билан тақдим этилиши лозим.

Ҳужжатларни кодлар бўйича хатолар билан тақдим этилган тақдирда унга ишлов бериш имконияти йўқ.

Справкалар учун телефон 35-36-23.

●

Театр

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 27/I да **Тақдир эшиги**, 28/I да **Курорт.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 27/I да **Хотинимнинг эри**, 28/I да **Ёшлиқда берган кўнгил.**

Ўзбекистон ССР Сув хўжалиги қурилиши давлат комитети «Узводстройтранс» республика автомобиль транспорти бирлашмаси коллективи 2-автотранспорт корхонаси директори Ф. Акрамхоновга отаси

Умархон АКРАМХОНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Маданият министрлигининг Халқ ижоди ва маданий оқартув ишлари республика илмий-методик маркази коллективи кекса маданият ходими, меҳнат ветерани, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими

Умар Исломович ИСЛОМОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Тошкент давлат консерваторияси коллективи шарқ музикаси кафедрасининг катта ўқитувчиси А. П. Ҳамидовга онаси

Раҳима Ғиёсовна МУСАЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

● *Тингланг, томоша қилинг*

27 ЯНВАРЬ, ЧОРШАНБА

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

МТ-I. 7.00 — «120-минут». 9.05 — Мультфильмлар. 8.30 — Владимир Висоцкий билан тўрт учрашув. 10.35 — Табиат билан ҳамжиҳат бўлиб. 11.05 — Фильм-концерт. 11.35 — Янгиликлар. 16.05 — Қайта қуриш прожектори. 16.15 — Фильм-концерт. 16.45 — Ҳужжатли фильмлар. 17.20 — «Уч денгиз оша саёҳат». Бадиий фильм. 2-серия. 18.35 — Инсон ва қонун. 19.25 — Дунё воқеалари. 19.45 — «Барча дарёлар оқади». Бадиий фильм, 3 ва 4-сериялар. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Владимир Висоцкий билан тўрт учрашув. 23.30 — БМТ. 1987 йил якунлари. 23.50 — Дунё воқеалари. 24.00 — Тян-Шань. Одамлар ва тоғлар.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Объективда — жониворлар. 9.35 — Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. 10.05 — Немис тили. 11.05 — СПТУ ўқувчиларига. 11.35 — А. М. Горький. «Болалик». 12.05 — Немис тили. 13.05 — «Уч денгиз оша саёҳат». Бадиий фильм. 1-серия. 14.20 — Ҳужжатли фильм. 14.30 — Янгиликлар. 14.40 — «Менинг тақдирим». 2-серия. Бадиий фильм. 15.55 — М. Чулаки. 4-«Қаҳрамонлик» симфонияси. 18.30 — Янгиликлар. 18.35 — П. И. Чайковский номли халқаро конкурс лауреатлари. 19.30 — Қишлоқ янгиликлари. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Ҳужжатли фильм. 21.15 — Агар соғлом бўлай десанг. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Жиголо ва Жиголетта». Қисқа метражли бадиий фильм. 22.55 — Телефильм. 23.15 — СССР давлат телерадиоси академик рус қўшиқлари хори ҳузурида меҳмонда. 23.55 — Янгиликлар.

УзТВ-I. 7.00 — «Ассалому алайкум». 17.30 — Рус адабиёти. 18.05 — Ёшлик. 18.50 — Мультфильм. 19.00 — Пахтачилик: тажриба ва муаммолар. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Жиззах область дала меҳнаткашлари билан учрашув. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Жиззах область дала меҳнаткашлари билан учрашув. (Давоми). 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Тилга эътибор. 22.45 — «Тўмарис». Фильм-балет.

УзТВ-II. 19.35 — Болалар учун телевизион театр. 20.35 Телефильм. 20.45 — Кескин танқид остида. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. **Душанба.** 22.15 — «Учрашув жойини ўзгартириш мумкин эмас». Бадиий фильм. 1-серия.

РАДИО

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Бизга мактуб йўллабсиз. 9.30 — К. Қаюмов куйлайди. 9.45 — Партиявий иш: шакл ва услубнинг янгиланиши. 10.15 — Хўжалик юритишни ўрганамиз. 11.15 — Юность. 12.10 — Новатор. 12.30 — Ўзбек артистлари ижросида жаҳон халқларининг қўшиқлари. 12.50 — А. Суюн шеърлари. 13.00 — Чорвадор. 13.30— Н. Нурмуҳамедова куйлайди. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.30 — Китоб — менинг дўстим. 15.50 — Туркистон АССР ва Туркистон Компартияси ташкил топганлигининг 70 йиллигига. 16.00 — Қизил! Сариқ! Яшил! 18.15 — Қишлоқ ҳаёти. 18.30 — Талабларга биноан концерт. 19.20 — Аланга. 19.40 — Хўжалик юритишни ўрганамиз. 20.15 — Симфоник куйлардан концерт. 21.10 — Она табиатни эъзозлайлик. 21.30 — Қишлоқ меҳнаткашлари учун концерт. 22.45 — Музикали ҳаёт янгиликлари. 23.25 — Келажак адреси. 23.45 — Ўзбекистон давлат телерадиоси дуторчи қизлар ансамбли куйлайди.

Р. — 09554. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. А. — 22. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12